

Ohje anastusilmoituksen täyttöön Kajaanin alueelle

Yksityisen turvallisuusalan toimijoille suunnattu ohje poliisille toimitettavan anastusilmoituksen täyttöä varten toteutettuna Kajaanin alueella.

Jenna-Mari Uurtomies
11/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Jenna-Mari Uurtomies

Opinnäytetyön muoto: toiminnallinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Ilkka Lukkari, Juha Peltonen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tässä opinnäytetyössä toteutetaan ohje anastusilmoituksen täytöstä, jota ensisijaisesti yksityisen turvallisuusalan ja toissijaisena kaupan alan toimijat voivat hyödyntää anastusilmoituksen täytössä. Kohderyhmänä työssä toimii Kajaanin alueella toimiva Kainuun ammattiopiston turvallisuusalan perustutkinnon koulutuslinja, josta valmistetaan muun muassa vartijoiksi ja työllistyminen tapahtuu pitkälti Kajaanin alueen vartiointiliikkeisiin.

Ohjeen tarkoituksena on keksittyä anastusilmoituksissa koettuihin puutteellisuuksiin ja ilmenneisiin ongelmakohtiin. Tarkoitus on myös parantaa poliisin ja yksityisen turvallisuusalan yhteistyötä anastusrikoksissa, tehostaa niiden esitutkintaa ja siihen käytettyä aikaa, sekä parantaa asianosaisten oikeusturvaa.

Opinnäytetyö sisältää produktin, sekä raportin. Raportissa perehdytään anastusilmoitusten sisältöön ja työprosessiin anastusilmoituksen kehittämisessä. Produkti sisältää kolme eri anastusilmoitusversiota ja esimerkkirikosilmoituksen, mitkä löytyvät työn liitteistä. Lisäksi produkti sisältää PowerPoint-esityksen anastusilmoituksen täytöstä.

Sivumäärä: 33+23 liitesivua

Tarkastuskuukausi ja vuosi:

Avainsanat: yksityinen turvallisuusala, anastusilmoitus, näpistys, varkaus, ohje

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	2
2.1 Idea	2
2.2 Aikaisemmat aiheesta tehdyt teokset	3
2.3 Työn tavoite ja rajaus	3
2.4 Kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimusongelma	5
2.5 Toiminnallinen opinnäytetyö	5
3 TEORIA JA SÄÄDÖSPOHJA	6
3.1 Esitutkinnassa selvittävät asiat	6
3.1.1 Asianomistajarikokset ja virallisen syytteen alaiset rikokset	7
3.1.2 Luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö	7
3.1.3 Rangaistusvaatimus	8
3.1.4 Korvausvaatimus ja syyttäjän korvausvaatimusten ajaminen	9
3.1.5 Sovittelu	9
3.1.6 Kirjallinen menettely	11
3.1.7 Sakkomenettely	11
3.2 Anastusilmoituksessa selvittävät asiat	13
3.2.1 Yhteystiedot	14
3.2.2 Asianomistajan vaatimukset	15
3.2.3 Selostus	15
3.2.4 Anastettu omaisuus ja sen arvo	16
4 PRODUKTIN TYÖPROSESSI	17
4.1 Haastattelutavan valinta	17
4.2 Kainuun ammattiopiston turvallisuusalan opettajien haastattelu	19
4.3 Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kysely	22
4.4 Yhteenvedo haastattelun ja kyselyn tuloksista	24
5 OHJEEN TOTEUTUS	24
5.1 Anastusilmoituspohja	25
5.2 Diaesitys	27

5.3 Esimerkki-rikosilmoitus	27
6 TULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	28
6.1 Tulokset ja ongelmat	28
6.2 Omat johtopäätökset	30
LÄHTEET	32
LIITE 1 anastusilmoituspohja	1
LIITE 2 Ohjeellinen anastusilmoitus	3
LIITE 3 Esimerkki anastusilmoitus	5
LIITE 4 Esimerkki-rikosilmoitus	7
LIITE 5 Haastattelupohja	10
LIITE 6 Alkukysely vartiointiliikelle	11
LIITE 7 Powerpoint-esitys	15

1 JOHDANTO

Poliisin tietoon tuli vuonna 2020 valtakunnallisesti yhteensä reilu 66 000 näpistysrikosta ja yli 62 000 varkausrikosta. Oulun poliisilaitoksen alueella ilmoituksia tuli noin 7000 edellä mainituista rikoksista (Tilastokeskus). Näistä rikoksista tehtyjen anastusilmoitusten pohjalta poliisi kirjaa rikosilmoituksen, josta esitutkintaprosessi käynnistyy. Anastusilmoituksia tulee erilaisista myymälöistä ja kaupalliikkeista, jotka ovat joutuneet rikoslain 28 luvun mukaisen myymälävarkauden uhriksi. Myymälävarkaus termi sisältää varkaus- ja näpistysrikokset (Saario 2018, 5). Myymälävarkaudet ovat hyvin yleisiä kaupoissa, jonka vuoksi anastusilmoitus on yleisin tapa ilmoittaa anastusrikoksista poliisille.

Usein anastusilmoitukset kuitenkin tulevat poliisille puutteellisesti täytettyinä. Useat kaupat ovat ulkoistaneet myymälän turvallisuuden yksityisen turvallisuusalan toimijoille, jonka kautta kaupoissa toimivat vartijat. Vartijoilla on vähintään vartijan koulutus ja laajemmat oikeudet toimia anastustapauksissa erityisesti silloin, jos rikoksesta epäilty käyttäytyy uhkaavasti tai aggressiivisesti.

Tämän vuoksi anastusilmoituksen täyttäjänä on useimmiten vartija. Ongelma kuitenkin on, että vartija ei välttämättä tiedä kaupan kantaa kyseiseen vaatimukseen tai sitten tällä ei ole tietoa, mitä vaatimus itseasiassa tarkoittaa. Tähän vaikuttaa myös usein kaupan antama ohjeistus vaatimuksistaan ja usein kaupoilta löytyykin kaupan tekemä niin kutsuttu pysyväisvaatimus, joka sisältää kaupan vaatimukset anastustapauksissa. Näihin vaatimuksiin voi kuitenkin jäädä liikaa tulkinnanvaraa, joka vaikeuttaa ilmoituksen täyttäjän työtä.

Ongelmia on vaatimusten lisäksi usein tuotteiden ja arvonlisäverottoman hinnan summassa. Usein ne on laskettu väärin tai tuotteet on merkattu ilmoitus pohjaan huonosti. Olen törmännyt myös poliisina tutkijana ongelmaan, jossa anastusilmoituksen selostusosa on ristiriidassa taulukkoon merkattujen anastettujen tuotteiden kanssa. Selostusosa on usein haasteellinen koska ei tiedetä, mikä on oleellista tietoa kirjoittaa ja mikä ei.

Itselläni on kokemusta anastusilmoituksista niin vartijana niiden täyttäjänä, kuin nyt myös poliisina niiden vastaanottajana. Tämän vuoksi koen, että minulla on hyvää näkemystä tämän aiheen mahdollisimman monipuoliseen kehittämiseen niin, että molemmat tahot hyötyvät tästä työstä.

Anastusilmoituksia on tullut minulle vastaan päivittäisrikostutkinnassa kymmeniä ja vain muutama on ollut niin hyvin täytetty, että ilmoituksen pohjalta on voinut tehdä suoraan pöytäkirjan mahdollisen rikoksesta epäillyn kuulustelemisen jälkeen ja laittaa jutun eteenpäin. Muiden kohdalla on joutunut

miettimään edellä mainittuja ongelmakohtia, joka on johtanut yleensä siihen, että anastusilmoituksen toimittaneeseen liikkeeseen joudutaan olemaan yhteydessä puhelimitse ja yleensä jutut ovat jo niin vanhoja, ettei edustaja osaa enää vastata esimerkiksi anastettuihin tuotteisiin liittyviin kysymyksiin, tai sitten edustaja ei vastaa puheluihin. Joskus on jouduttu lähtemään käymään kaupassa jopa paikan päällä, jos ei asianomistaja vastaa yhteydenottoihin.

Tämä lähes aina toistuva edestakaisin soittelu hidastaa esitutkintaa muuten selkeiden ja yksinkertaisten rikosten kohdalla ja se myös kuormittaa jutun tutkijaa turhaan. Tämä ei myöskään ole asianosaisten etujen mukaista, kun esitutkinta-aika pitkittyy. Myös näyttö rikoksesta voi olla vaikeampi näyttää toteen, jos anastusilmoituksessa ei ole selostettu tarpeeksi selkeästi tapahtuman kulkua tai anastettuja tuotteita tai näyttö on muuten puutteellista.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Idea

Ajatus opinnäytetyöhön lähti työharjoitteluni ensimmäisellä tutkinnan jaksolla. Tutkin silloin tutkijana useita näpistysrikoksia, sekä kirjasin poliisille tulleita anastusilmoituksia. Työtä hidasti huomattavasti anastusilmoitusten puutteellisuus tai virheellisesti täytetty sisältö. Yksinkertainen rikosasia vei useita viikkoja työaika, kun asianomistajaa ei tavoitettu täydentämään ilmoitusta. Usein jutun olisi voinut hoitaa päivässä pois alta, mutta ilmoituksen puutteellisuuden vuoksi pöytäkirjan valmistuminen venyi ja venyi.

Virheellisesti täytetyn ilmoitukset vaativat tutkijalta tarkkaavaisuutta ja niiden tietojen korjaaminen ja täydentäminen vaatii ylimääräistä työtä. Virheet anastusilmoituksissa voivat johtaa jopa asianomistajan oikeusturvan vaarantumiseen.

Harjoitteluohjaajani sitten mainitsi minulle, kun tutkimme yhtä erittäin tulkinnanvaraisesti täytettyä anastusilmoitusta, että näitä väärin täytettyjä tai puutteellisia anastusilmoituksia tulee jatkuvasti vastaan, eikä muutosta tunnut tapahtuvan. Ongelma on yleinen ja se kaipaisi ryhtiliikettä. Tästä mieleeni tuli, että aiheesta voisi lähteä työstämään opinnäytetyötä.

Olen käynyt ennen poliisiammattikorkeakoulua turvallisuusalan perustutkinnon, jonka jälkeen olen työskennellyt muun muassa myymälävärtijana. Koulutuksesta valmistuin turvallisuusvalvojaksi ja opinnot sisälsivät muun muassa vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukset. Koulutuksessa perehdyttiin myös erilaisiin vartioimimuotoihin, mukaan lukien myymälävärtiointi ja anastusilmoitusten täyttö.

Kun menin töihin myymälävalvotuksi, käytiin anastusilmoituksen täyttämisen myös perehdytyksessä läpi. Silti koin anastusilmoituksen täytön aika ajoin haasteelliseksi, enkä edes ymmärtänyt kaikkien kohtien merkitystä. Huomasin, ettei moni työkaverinikaan tiennyt, mitä eri kohdat oikeasti edes tarkoittavat. Ne vain täytettiin, koska ne piti täyttää jollakin tietyllä, opitulla tavalla. Turvallisuusalan koulutukseni aloittamisesta on aikaa kuitenkin jo lähes 7 vuotta, jonka aikana monia asiaa on ehtinyt muuttua. Muun muassa sakkomenettelyä koskeva lainsäädäntö on uudistunut.

Kokemuksia anastusilmoituksista minulle on siis ehtinyt kertyä monipuolisesti niin ilmoituksen täyttäjänä, kuin vastaanottajana. Vertailupintaa löytyy molemmista näkökulmista, minkä vuoksi koin aiheen omakseni. Pystyisin toteuttamaan työtä objektiivisesta näkökulmasta tasapuolisesti molempia työn osapuolia, poliisia ja yksityistä turvallisuusalaa huomioiden ja hyödyttäen.

2.2 Aikaisemmat aiheesta tehdyt teokset

Aiheeseen perehtyessäni löysin useamman anastusilmoituksia käsittelevän opinnäytetyön. Työt keskittyivät pitkälti anastusilmoituslomakkeiden täyttämiseen ja niissä ilmenneisiin ongelmiin, joihin myös omassa työssäni aion keskittyä. Tilastotietoa löytyi kaikista opinnäytetöistä ja usein vertailukohteena olikin Suomen ja tarkennettuna Helsingin alueella tapahtuneet varkausrikokset. (Huuho ym. 2019, 2; Saario 2018, 5.) En kuitenkaan löytänyt tuoretta työtä, joka olisi konkreettisesti lähtenyt lähestymään ongelmaa jalkauttamalla lomakkeita tai ohjeistuksiaan.

Tämän tiedon pohjalta lähdin kohdistamaan ohjetta Kajaanin alueelle ja saada näin näkyvää muutosta aikaan työlläni. Työstäni produktiani yhteistyössä yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kanssa, jotta saan selkeän kuvan oikeista ongelma-alueista ilmoituksen täytössä ja että työ todellakin hyödyttäisi niin yksityistä turvallisuusalaa, kuin poliisiakin.

2.3 Työn tavoite ja rajaus

Opinnäytetyöni produkti on tehdä ohje anastusilmoituksen täyttämiseen. Ohje on suunnattu yksityisen turvallisuusalan toimijoille, jotka täyttävät anastusilmoituksia työssään. Kohderyhmänä heiltä saatu palaute on merkittävässä roolissa ohjeen kehittämisen kannalta. Ohje sisältää ohjemateriaalin, joka koostuu kolmesta eri osasta, jotka käsitellään tarkemmin hetken päästä.

Työni näkökulman olen rajannut koskemaan erityisesti yksityisen turvallisuusalan kokemuksiin ongelmakohtiin, en niinkään poliisin kokemuksiin ongelmiin, koska muut aiheesta löytämäni tehdyt työt perehtyvät jo lähemmin näihin. Kohdealueekseni puolestaan päätin rajata Kajaanin, koska alue on sopivan kokoinen tulosten keräämiseen ja koska itse asun ja työskentelen alueella, on työskentely ja työn käytännön toteuttaminen loogista täällä.

Kohdealueella toimivilta yksityisen turvallisuusalan toimijoilta kerätty tieto kertoo, miten ilmoituksia täytetään nykyään ja mitkä ovat ilmoituksen täytössä koetut ongelmat, sekä miten niihin saadaan selkeyttä heidän tarvitsemillaan keinoilla. Tiedot tullaan keräämään hyödyntäen kvalitatiivisia menetelmiä, johon tullaan perehtymään tarkemmin myöhemmin. Näin ohje saadaan heidän kokemustensa perusteella heitä varten hyödyttävästi suunnitelluksi ja samalla myös poliisille tarpeeksi perusteelliseksi, jotta rikosilmoitus saadaan kirjattua anastusilmoituksen pohjalta.

Ohjeessa käydään läpi kaikki ilmoituksen kohdat ja ne selitetään auki. Siinä käydään läpi, mitä kunkin kohdan täyttämiseksi vaaditaan ja miksi. Ohje koostuu kolmesta osasta, anastusilmoituspohjasta, esimerkkirikosilmoituksesta ja PowerPoint-esityksestä.

Anastusilmoituspohja tulee olemaan apuna ilmoituksen täytössä ja sitä voidaan käyttää myös anastusilmoitusten täyttöön. Pohjasta on kaksi versiota, ohjeellinen, sekä ohjeeton versio. Ohjeellisessa versiossa kohdat on selitetty auki, mitä niihin tulisi täyttää. Ohjeeton versio on täysin samanlainen kuin ohjeellinen, mutta ilman ohjeita, jolloin sitä voidaan hyödyntää varsinaisten anastusilmoitusten täyttöön. Version voi täyttää lähtökohtaisesti koneella ja siihen voidaan esitäyttää esimerkiksi yhteystietoja.

Esimerkkirikosilmoitus oli toive koulun puolelta ja siinä tarkoituksena on saada havainnollistettua anastusilmoituksen pohjalta tapahtuvaa prosessia. Esimerkissä painotetaan selostusosan merkitystä, sekä tuotteiden arvonlisäveron laskemisen yleisiä ongelmakohtia. Esimerkki ei sisällä videota, mutta siinä käsitellään oikean valvontakameratallenteen pohjalta kirjoitettu selostus tallenteen tapahtumista, jossa pyritään painottamaan tallenneketjun kokonaisuuden tärkeyttä ja oleellisten asioiden näkymistä.

PowerPoint-esitys on toteutettu niin, että se on selkeä ja helppolukuinen, jotta tiedon etsiminen siitä on tehokasta ja yksinkertaista. Ohjetta ja esitystä on mahdollista käyttää myös opetuskäytössä. Esityksessä pyritään käsittelemään anastusilmoituksia varten oleelliset tiedot selkeässä ja kompaktissa koossa. Esityksessä käydään lyhyesti myös läpi termistöä ja perustietoa liittyen anastusrikosiin. Tämän on tarkoitus tukea oppimista ja lisätä ymmärrystä anastusrikosten parissa työskentelyssä.

Työ on tarkoitus toteuttaa julkisena, jotta myös yksityisen turvallisuusalan toimijat voivat hyödyntää sitä vapaasti. Kohdealueeksi olen rajannut Kajaanin poliisiaseman alueen, jolta anastusilmoituksia tulee, mutta myöhemmin ohje on kuitenkin julkisesti kaikkien yksityisen turvallisuusalan toimijoiden vapaassa käytössä niin halutessaan opinnäytetyöni pohjalta.

2.4 Kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimusongelma

Työni menetelmäksi päädyin valitsemaan työlleni loogisimman ratkaisun, kvalitatiivisen menetelmän. Kvalitatiivisessa menetelmässä hyödynnetään empiiristä tutkimusta. Se sisältää useita eri vaiheita, jotka ovat toisistaan riippuvaisia. Tällä tarkoitetaan sitä, että kiinnitetään huomiota vaiheiden välillä olevaan vuorovaikutukseen. (Hirsjärvi & Hurme, 2008, 23.)

Empiirinen tutkimukseni aiheesta alkoi tutkimusongelmasta. Tässä opinnäytetyössä tutkimusongelmia ovat anastusilmoitusten puutteellisuus Kajaanin alueella ja mistä tämä puutteellisuus johtuu. Tätä seurasi luonnollisesti aiheeseen perehtyminen ja ongelman täsmennys. Tätä ongelman ydintä selvitän Kajaanin paikallisilta yksityisen turvallisuusalan toimijoilta. Heillä on konkreettisimmat tiedot siitä, mikä vaikeuksia aiheuttaa ja mistä puutteellisuus voi johtua. He ovat myös kohderyhmänä konkreettinen ryhmä ongelman korjaamiselle ja kehittämiselle.

Kun olin kerännyt tarpeeksi tietoa aiheesta ja ongelma oli muotoutunut selkeämmäksi, alkoi tutkimusaineiston kerääminen ja analysointi. Tässä kohtaa toteutin myös laadullisen tutkimuksen aineistonkeruuta, jonka toteutin primäärisillä menetelmillä. Menetelmiä, joita käytin, olivat haastattelut, kyselyt ja omat havainnointini aiheesta, sekä kerätystä aineistosta.

Tästä seuraavana päästäänkin edellä mainittujen tulosten tulkintaan, josta saadaan muodostettua tutkimuksen tulokset ja päästään lopullisiin johtopäätöksiin tutkimuksessa. Lopuksi päästään lopputulosten raportointiin ja johtopäätöksiin ja näin saadaan empiirinen tutkimus kokonaisuutena päätökseen (Hirsjärvi & Hurme, 2000, 193).

2.5 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö tarkoittaa, että opinnäytetyö sisältää jonkun tuotoksen. Se myös vaatii toimintaa, joka edellyttää prosessiin osallistuvia muita toimijoita työn kehittämistä varten. (Salonen 2013, 6.) Tästä opinnäytetyöstä toiminnallisen tekee se, että olen tuottanut opinnäytetyöhöni tuotteen, tarkemmin ohjemateriaalin. Työn keskeisessä osassa on ollut yhteistyö alan toimijoiden kanssa, joka on ollut merkittävässä osassa työn kehittämisessä.

Kuten jo mainitsin, vuorovaikutus toimijoiden kanssa on ollut suurimmilta osin hyvää. Sen ansiosta tuotetta on saatu kohdennettua kohderyhmälle tarpeelliseksi, sekä siihen on saatu ammattitaitoista ja empiiristä näkökulmaa. Tämä antaa tutkimukselle validiteettia (Salonen 2013, 15).

Työssäni tulee esille kehittämistoiminnassa esille melko selkeä niin kutsutun spiraalimallin hyödyntäminen, kun puhutaan työn kehittämisen ja päätöksenteon malleista. Spiraalimallissa reflektiivisyys, arviointi ja vuorovaikutus ovat tärkeässä roolissa. Sain tunnistaa työni kehittämistoiminnassa kohderyhmien inhimillisiä, kulttuurillisia, sekä sosiaalisia tekijöitä, jotka vaikuttivat vahvasti työni edistymiseen ja nämä ovat myös tälle mallille ominaisia tekijöitä. (Salonen 2013, 14.)

Tutkimukseen osallistuvat kohderyhmät tulevat arvonsa tuntevasta ammattiryhmästä ja huoleni oli-kin, loukkaisinko heidän ammatillista osaamistaan arvostelemalla anastusilmoitusten nykyistä ta-soa. Turvallisuusalalla työskennelleenä tiedostin kuitenkin, että kehittymisenhalu ja turvallisuuden parantaminen kuuluu alan ammattietiikkaan ja -kulttuuriin vahvasti. Onnistuin esittämään asiani kohderyhmille siis asiallisesti ja yhteistä tarkoitusta varten edistävästi.

Tavoite opinnäytetyössä on ottaa huomioon alalla työskentelevien ihmisten kokemukset, tarpeet ja kehitystä kaipaavat osa-alueet, joita voin työlläni pyrkiä kehittämään. Tässä pyrin myös hyödyntämään spiraalimallin ideologiaa, jossa ihminen tunnustetaan oppijana ja luovana toimijana. Ihmisen sosiaaliset, kognitiiviset, emotionaaliset ja elämäkokemus huomioidaan ja hyödynnetään osana prosessia (Salonen 2013, 15).

3 TEORIA JA SÄÄDÖSPOHJA

3.1 Esitutkinnassa selvittävät asiat

Esitutkintalaissa (ETL 805/2011) on määritelty, että esitutkinnan suorittaa esitutkintaviranomainen ja rikosasioissa rikosten esitutkinnan suoritta lähtökohtaisesti poliisi, johon myös syyttäjä osallistuu (ETL 2:1). Esitutkinta on syyteharkinnan ja rikosoikeudenkäynnin valmistelua. Esitutkinta tulee suorittaa niin, että asianosaisten oikeusturva toteutuu mahdollisimman hyvin ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa. Vaihtoehtoisesti asia voidaan ratkaista myös kirjallisessa menettelyssä esitutkintamateriaalin perusteella. (Fredman ym. 2020, 82).

Esitutkintalain 3 luvun 3§ 1. mom. mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että on tapahtunut rikos. Ilmoitus rikoksesta voidaan tehdä muun muassa henkilökohtaisesti, puhelimen välityksellä tai kirjallisesti ja esitutkintaviranomaisen tulee se ottaa vastaan, jos on syytä epäillä asiassa rikosta tai jos asianomistaja sitä vaatii. (Fredman ym. 2020, 257.)

Esitutkinnassa epäilty rikos ja sen teko-olosuhteet tulee selvittää mahdollisimman hyvin. Esitutkinnassa tulee myös selvittää rikoksella aiheutetun vahingon ja hyödyn määrä, sekä rikoksen asianosaiset. Selvittää tulee myös kaikki rikoksesta seuraavan seuraamuksen kannalta tarpeelliset seikat. (Fredman ym. 2020, 257.)

Esitutkinnassa tulee myös pyrkiä selvittämään mahdollisuutta rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi. Myös mahdolliset menettämisseuraamukset, sekä asianomistajan yksityisoikeudelli-

set vahingonkorvausvaatimukset tulee selvittää, jos asianomistaja on oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:n mukaisesti pyytänyt syyttäjää ajamaan korvausvaatimustaan asiassa. Asianomistajan ja rikoksesta epäillyn suostumukset oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvun mukaiseen kirjalliseen menettelyyn tulee myös selvittää esitutkin-
nassa.

Esitutkinnessa esitutkintaviranomaisen on yhteistyössä syyttäjän kanssa valmisteltava tutkittavana oleva asia niin hyvin, että syyteharkinta ja asianosaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti, sekä todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa tai että vaihtoehtoisesti asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä esitutkintamateriaalin perusteella. (ETL 1:2.)

3.1.1 Asianomistajarikokset ja virallisen syytteen alaiset rikokset

Syyttäjällä on rikosasioissa ensisijainen syyteoikeus, joka tarkoittaa, että syyttäjällä on oikeus vaatia rangaistusta tuomioistuimessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että hänellä olisi syyttämispakkoa, vaan syyttämislle voi olla erityisiä ehtoja ja syytteen voi jättää nostamatta erikseen siitä määrätyin edellytyksin. Syyttäjä voi myös tutkinnanjohtajan esityksestä päättää, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se lopetetaan (ETL 3:10). Virallisen syytteen alaisista rikoksista syyttäjän tulee nostaa syyte, kun syytekynnys ylittyy. Näissä rikoksissa ei siis vaadita, että asianomistaja olisi ilmoittanut rikoksesta, joka tulisi syytteeseen pantavaksi. Asianomistajan ei myöskään tarvitse vaatia rikoksen tekijälle rangaistusta.

Jos rikos on kuitenkin luokiteltu asianomistajarikokseksi, syyttäjä ei voi nostaa syytettä asiasta, ellei asianomistaja esittänyt syyttämispyyntöä ja vaatinut rikoksen tekijälle rangaistusta. (Jokela 2018, 262.) Asianomistajarikoksiksi luokitellut rikokset on määritelty rikoslaissa (1889/39). Asianomistajarikoksia ovat lähinnä sellaiset rikokset, jotka ovat vähäisiä, kuten lievät tekemuodot, tai jos esimerkiksi rikoksen julkisuuteen tulosta aiheutuu haittaa asianomistajalle. (Jokela 2018, 263.) Asianomistajarikoksia ovat esimerkiksi näpistys, kunnianloukkaus ja lievä pahoinpitely.

3.1.2 Luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö

Asianosaisia esitutkinnessa ovat esitutkintalain 2 luvun 5 § määritellyt asianomistaja, rikoksesta epäilty, sekä muu henkilö, jonka oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin rikos tai sen selvittäminen voivat vaikuttaa. Asianosaiseksi luetaan myös asianosaisena olevan oikeushenkilön lakimääräiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva edustaja taikka muu laillinen edustaja, kuten esimerkiksi yrityksen omistaja. Esitutkinnessa edustaja asetetaan asemaan muu ja asianomistaja on yritys, jota edustaja edustaa.

Asianomistaja on rikoksen uhri, tai rikoksella loukatun tai vaarannetun oikeushyvän haltija. Edellä mainitulle on syntynyt välittömästi rikoksen kautta yksityinen oikeudellinen vaade, eli mahdollisuus saada asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai vastaava toimenpide. Asianomistajalla on myös oikeus vaatia epäillylle rangaistusta sekä vahingonkorvausta henkilö-, esine tai varallisuusvahingosta. Esitutkintaa ei voida toimittaa ilman tietoa kyseisistä seikoista. (Rantaeskola ym. 2014, 37, 62.)

Kuten edellä tulee ilmi, on esitutkinnan toimittamiselle välttämätöntä selvittää seikat, jotka asianomistajalla on oikeus vaatia asiassa. Tämän vuoksi kyseisten tietojen löytyminen anastusilmoituslomakkeesta on tärkeää.

Asianomistajan ollessa luonnollinen henkilö, on yksityisellä ihmisellä oikeuksia ja hän voi tulla velvoitetuksi, eli hän on oikeustoimikelpoinen. Oikeustoimikelpoisuus alkaa luonnollisella henkilöllä syntymästä ja päättyy kuolemaan. Siihen kuitenkin vaikuttaa tietyt asiat, esimerkiksi kansalaisuus, ikä ja terveydentila. Oikeustoimikelpoisuutta en kuitenkaan käsittele opinnäytetyössäni sen syväliemmin, koska se ei ole erityisen merkittävä aiheeseen taikka tuotteeseen liittyen. Asia on kuitenkin hyvä ymmärtää. (Saarnilehto & Annola 2018, 28.)

3.1.3 Rangaistusvaatimus

Näpistysrikokset ovat asianomistajarikoksia. Eli lähtökohtaisesti asianomistajan tulee vaatia näissä tapauksissa rangaistusta rikoksesta, eli tehdä asiasta niin sanottu syyttämispyyntö, että syyttäjä voi nostaa asiasta syytteen ja asiasta suoritetaan esitutkinta (ETL 3:4). Jos asianomistaja peruuttaa rangaistusvaatimuksena, esitutkinta lopetetaan.

Riippumatta siitä, onko kyseessä virallisen syytteen alainen rikos vai asianomistajarikos, voi asianomistaja voi luopua syytteen nostamisesta taikka peruuttaa nostamansa syytteen. Asianomistajan luopuminen tai peruuttaminen ei kuitenkaan estä syyttäjää ajamasta syytettä virallisen syytteen alaisissa rikoksissa. (Vuorenmaa 2014, 64.)

Asianomistajarikoksen esitutkinta saadaan kuitenkin aloittaa, vaikkei rangaistusvaatimusta olekaan tehty, jos asianomistaja ei ilmeisesti vielä tiedä rikoksesta eikä tutkintaa voida siirtää rikoksen selvittämistä vaarantamatta. Tutkinnasta ja sen aloittamisesta tulee viipymättä ilmoittaa asianomistajalle. Jos asianomistaja taas tiedon saatuaan ei ilmoita vaativansa epäillylle rangaistusta, tutkinta on lopetettava. (ETL 3:4.) Asianomistajalta kysytään anastusilmoituslomakkeessa suostumuskohdassa, että vaatiiko tämä tekijälle rangaistusta. Silloin puhutaan tässä kappaleessa käsiteltävästä kohdasta.

3.1.4 Korvausvaatimus ja syyttäjän korvausvaatimusten ajaminen

Vahingonkorvausoikeuden taustalla vaikuttavat yhteiskunnan järjestyksen ja turvallisuuden tavoitteet liittyen ihmisen perusoikeuksiin. Perusoikeuksien, kuten henkilökohtaisen koskemattomuuden, yksityiselämän ja omaisuuden loukkausten hyvittäminen vaikuttaa omalta osaltaan järjestyksen ja turvallisuuden tunteeseen ja toteutumiseen yhteiskunnassa. (Ståhlberg ym. 2020, 33.)

Rikosvahinkolain perusteella vahingonkorvauksia voidaan maksaa rikoksella aiheutetusta henkilövahingosta, kärsimyksestä, poikkeustapauksessa esinevahingosta ja taloudellisesta vahingosta. Lisäksi korvauksi voi hakea oikeudenkäynti- ja hakemuskuluista. (Valtionkonttori.)

Vahingonkorvauslain 2 luvun 11§ mukaan se, joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan tämän aiheutetun vahingon. Tuottamusvastuu vahingonkorvausoikeudessa käsittää sekä tahallisella teolla että huolimattomuudella aiheutetut tai varomattomuudesta johtuvat vahingot. Rikoslain 3:6:n mukaan tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos tämä on tarkoittanut aiheuttaa seuraamuksen, tai tämä on pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä tai tekoon todennäköisesti liittyvänä. (Ståhlberg ym. 2020, 88, 89.) Käytännössä ei siis ole merkitystä, onko vahinko aiheutettu tarkoituksella vai huolimattomuudella, eli tuottamuksellisesti. Vahingonkorvausvelvollisuus on kummassakin tapauksessa.

Syyteasian yhteydessä asianomistaja voi hakea yksityisoikeudellisia korvauksia, mikäli siitä ei aiheudu olennaista haittaa, eikä korvaus ole selkeästi perusteeton (ROL 689/1997 3 luku 9 §). Rikosprosessin yhteydessä vahingonkorvausvaatimuksesta puhutaan usein yksityisoikeudellisena vaatimuksena, jonka perusteena on rikoksen johdosta aiheutunut vahinko (Suokas 2019, 1).

Asianomistaja voi pyytää syyttäjää ajamaan korvausvaatimustaan asiassa. Käytännössä siis asianomistajan pyynnöstä syyttäjän on siis kyseessä olevan syyteasian yhteydessä ajettava rikokseen perustuvaa asianomistajan yksityisoikeudellista korvausvaatimusta vastaajaa, eli rikoksesta epäiltyä vastaan, jos vaatimuksen ajaminen voi tapahtua ilman olennaista haittaa, eikä vaatimus ole ilmeisen perusteeton. (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa, 3 luku 9§.) Korvausvaatimus tulee siis olla järkevä ja perusteltu rikoksella aiheutettuun vahinkoon nähden.

3.1.5 Sovittelu

Sovittelulla tarkoitetaan maksutonta palvelua, jossa rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille järjestetään mahdollisuus puolueettoman sovittelijan välityksellä kohdata toisensa luottamuksellisesti. (Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 9.12.2005/1015, 1:1 §.)

Sovittelupalvelut on tarkoitettu koko väestölle, ja niitä on saatavilla kaikkialla Suomessa. Palveluntuottajia ovat kunnat ja järjestöt tai yhdistykset tarjoavat sovittelupalveluita aluehallintovirastojen kanssa tehtyjen toimeksiantosopimusten perusteella. Sovittelutoimistoissa työskentelee sovittelun ammattihenkilöstöä ja vapaaehtoissovittelijoita. Vapaaehtoiset sovittelijat toimivat ammattihenkilöstön ohjauksessa ja valvonnassa. (Flinck 2013, 30.)

Sovittelussa on mahdollista käsitellä rikoksen toimesta uhrille aiheutuneita henkisiä ja aineellisia haittoja, sekä pyrkiä omatoimisesti sopimaan toimenpiteistä niiden hyvittämiseksi. Sovittelu voi kohdistua myös sellaisiin riita-asioihin, joissa ainakin yksi osapuoli on luonnollinen henkilö.

Sovittelun muotoja on erilaisia, joista sovittelija arvioi parhaan mahdollisimman tapaamistavan. Sovittelu on mahdollista toteuttaa erillistapaamisena, yhteisenä sovitteluneuvotteluna tai jos esimerkiksi välimatkojen, liikenneyhteyksien tai terveydellisten syiden vuoksi tapaamisen järjestäminen on hankalaa, voi sovittelija arvioida, onko mahdollista toteuttaa sovittelu puhelinsovitteluna tai videoneuvotteluyhteyksiä käyttäen. (Flinck 2013, 94.)

Sovittelussa syylliseen tai syyttömyyteen ei oteta kantaa. Sovittelun lähtökohtainen tavoite on pyrkiä mahdollistamaan osapuolten välinen keskustelu käsiteltävästä asiasta, asian taustoista ja seurauksista ja siitä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta. Rikosten sovittelua voidaan ajatella myös pintaa syvemmälle. Sovittelun voidaan katsoa olevan myös eräällä tavalla transformatiivista eli muutosta tukevaa sovittelua. (Flinck 2013, 22.)

Sovittelun tavoitteena on auttaa osapuolia käsittelemään mahdollisia piilossa olevia ongelmiaan ja löytämään niihin elämäntilanteessaan toimivia ratkaisuja, ei pelkästään sopimaan korvauksista. Tapahtumien, tunteiden ja merkitysten purkaminen ja käsittely auttavat näkemään toisen ihmisen erilaisten näkemyksiä tapahtuneesta. Näiden asioiden kuuleminen voi rikastaa omaa ajattelua ja auttaa löytämään uusia toimintatapoja. (Flinck 2013, 22.)

Kumpikin sovittelun osapuolista voi kuitenkin peruuttaa suostumuksensa sovitteluun milloin tahansa, myös kesken sovittelun (Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asiain sovittelusta 1015/2005, 2§ & 13 §). Tulee kuitenkin huomioida, että sovittelu ei poista rikosoikeudellista vastuusta asiassa. Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa asia voi edelleen edetä tuomioistuimeen sovittelun onnistumisesta huolimatta tai asianomistajan luopuessa rangaistusvaatimuksestaan.

Rangaistuksen lievennysperustetta voidaan kuitenkin soveltaa, jos asianomistaja ja rikoksesta epäilty ovat onnistuneet sovittelussa, mutta asianomistaja vaatii edelleen asiassa rangaistusta,

muut rikoksesta tai rikoksesta epäilyistä johtuvat asiat edellyttävät rangaistuksen määräämistä. (Sakkokäsikirja 2019, 105.)

3.1.6 Kirjallinen menettely

Kirjallinen menettely otettiin käyttöön vuonna 2006 rikosasioiden käsittelyn tehostamiseksi ja pois-saoloista suullisista istunnoista aiheutuneiden ongelmien lieventämiseksi. Lakiuudistuksen ajatuk-sena oli myös kohdentaa resursseja käsittelyn laatuun rikosasioissa. Selvät ja lievät, eli niin sanotut ”listarikokset” eivät edellytä yhtä perusteellista käsittelyä, kuin vakavat. (Linna 2019, 161.) Sään-nökset kirjallisesta menettelystä ovat kirjattu lakiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa 5 a lukuun.

Rikosasia voidaan siis ratkaista selvissä ja ratkaistuissa rikoksissa kirjallisesti. Kirjallisessa menet-telyssä ei järjestetä suullista oikeudenkäyntiä, vaan käräjäoikeus ratkaisee asian kirjallisen materi-aalin perusteella (Viertola 2013, 3). Kirjallista materiaalia on muun muassa poliisin laatima esitut-kintapöytäkirja, joka sisältää rikoksen selvityksessä esiin käyneet asiat, kuten anastusilmoituksen ja kuulustelut.

Kirjallisen menettelyn ensisijaisena tarkoituksena on nopeuttaa asian käsittelyä selvitettyissä asi-oissa. Suullinen käsittely vie paljon aikaa, resursseja ja voimavaroja niin tuomioistuimelta ja syyttä-jältä, kuin myös asianosaisilta, sekä todistajilta erityisesti selvissä ja tunnustetuissa asioissa. (Vier-tola 2013, 8.)

Tulee kuitenkin huomioida, että edellytys sille asian käsittelyyn kirjallisessa menettelyssä on, että rikoksesta epäilty on tunnustanut teon, sekä suostuu asian ratkaisemiseen kirjallisessa menette-lyssä. Myös asianomistajan pitää suostua kirjalliseen menettelyyn. Alle 18-vuotiaan tekemiä rikok-sia ei kuitenkaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisesta menettelystä myös päätetään aina tapauskohtaisesti, eikä sen käyttäminen ole pakollista, vaikka kaikki asianosaiset siihen suos-tuisivat.

Viertola puhuu kirjansa sivulla 13 siitä, kuinka kirjallisen menettelyn nopea käsittely edistää oikeus-varmuutta, koska se helpottaa asianosaisia ja todistajia pitämään tapahtumat mielessään ilman ajankulumisen tuomaa vääristymää. Tämä on anastusrikosten kohdalla, jotka ovat niin sanottuja massa- tai listarikoksia, hyvinkin yleinen ongelma. Esimerkiksi yksi kauppa voi kohdata useamman anastustapauksen viikossa tai kuukaudessa, jolloin asian joutuisa käsittely on ainoastaan etu, jos asia on selvä ja riidaton. Se säästää resursseja kaupalta ja muilta asianosaisilta.

3.1.7 Sakkomenettely

Sakkomenettelystä on määrätty laissa sakon ja rikesakon määräämisestä. Vuoden 2016 joulu-kuussa sakkomenettely koki merkittävän lakimuutoksen, kun laki sakon ja rikesakon määräämi-sestä tuli voimaan. Ko. lain 1:1 perusteella yksinkertaisissa ja selvissä asioissa voidaan määrätä

seuraamukseksi sakko, jos rikoksesta ei voi seurata kuin sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Rikoslain 28:1 mukaisesti varkausrikoksesta voi seurata sakosta kuuteen kuukautta vankeutta, joten sakkomenettelyä voidaan soveltaa varkaus- ja näpistysrikoksissa.

Sakkolajeja on erilaisia, rikesakkomääräys, sakkomääräys, sakkovaatimus, rangaistusvaatimus, sekä rangaistusmääräys. Eri sakkolajeille on erilaisia edellytyksiä, mutta poliisi voi antaa näistä neljää ensimmäisenä mainittua. Näpistysrikoksissa käytetään yleisimmin sakkomääräystä, koska näpistyksestä määrättävä päiväsakkomäärä on alle 20. Jos epäilty kuitenkin kiistää tulotietonsa tai pyytää rahamäärän määräytymisperusteen tarkistusta, tulee sakosta sakkovaatimus. Samoin kävisi, jos päiväsakkojen lukumääräksi tulisi yli 20. (Sakkokäsikirja 2019, 226.)

Syvemmin sakkolajeja ei ole tarpeen tässä työssä käsitellä, mutta eri sakkolajien olemassaolo on hyvä tuntea ja ottaa huomioon.

Sakkomenettely edellyttää molempien asianosaisten suostumusta sakkomenettelyyn, pois lukien rangaistusvaatimus, joka voidaan antaa ilman epäillyn suostumusta, mutta kuitenkin asianomistajan suostumuksella. Molemmille osapuolille tulee myös selittää heidän suostumuksensa merkitys (laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1:4,5).

Pitää kuitenkin huomioida, että jos epäillylle on annettu uutta rikkomusta edeltävän vuoden aikana tehtyjen rikkomusten perusteella yhteensä vähintään kuusi sakkomääräystä tai rangaistusmääräystä ja tekojen samankaltaisuus on kokonaisuutena arvioiden piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä, ei tekoa voida käsitellä sakkomääräyksellä (laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1:1).

Sakkomenettelyssä sakkoa annettaessa on käytössä myös niin kutsuttu koventamisperuste, joka tulee usein sovellettavaksi näpistysrikoksissa. Edellytyksiä koventamisperusteille ovat muun muassa aikaisemman ja uuden rikoksen suhde toisiinsa tai suhteen samankaltaisuus, joka osoittaa tekijässään ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä. Vaikuttaa voi myös aikaisemman ja uuden rikoksen väliseen suhteeseen liittyvät seikat, jotka osoittavat ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä. (Sakkokäsikirja 2019, 104.)

Aikaisemman rikollisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota siihen, onko uusiminen säännöllistä vai satunnaista. Sakkomenettelyssä tarkastelujaksona on laskettu noin vuoden ajanjaksoa. Jos tekijä on tuona aikana tehnyt samankaltaisia tekoja tai muita tekoja, jotka osoittavat tekijässään piittaamattomuutta, on koventamisperusteen soveltaminen mahdollista. (Sakkokäsikirja 2019, 104.)

Asian käsittely sakkomenettelyllä edellyttää, että epäilty tunnustaa teon, hyväksyy siitä määrättävän seuraamuksen, sekä luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen lain sakon ja rikesakon määräämisestä mukaisessa menettelyssä. Epäilylle on myös ilmoitettava menettelyssä määrättävä seuraamus. (laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1:4.)

Asianomistajan suostuessa sakkomenettelyyn, tulee tälle olla kerrottuna suostumuksensa merkitys (laki sakon ja rikesakon määräämisestä 1:5). Käytännössä suostuessaan sakkoon asianomistaja suostuu kahteen asiaan. Ensinnäkin asianomistaja suostuu asian käsittelyyn tuomioistuimen ulkopuolella sakkomenettelyssä (Sakkokäsikirja 18). Suostumuksella asianomistaja luopuu myös oikeudestaan suulliseen tuomioistuinkäsittelyyn ja korvausvaatimusten käsittelystä syyteasian yhteydessä (ETL 2011/805 3:9).

Asianomistajan vahingonkorvausvaatimusta ei voida käsitellä sakkomenettelyssä (ETL 1:2). Tämä tarkoittaa, että asianomistajalla ei voi olla asiassa enää korvausvaatimusta suostuessaan sakkomenettelyyn, sillä kun rikos käsitellään sakkomenettelyllä, esitutkinta keskeytetään tai jätetään toimittamatta (ETL 3:9). Käytännössä asianomistajan yksityinen oikeudellinen vaatimus estää asian käsittelyn sakkomenettelyssä, jos asianomistaja haluaa käsitellä rikosasian ja yksityisen oikeudellisen vaatimuksensa samassa prosessissa (Sakkokäsikirja 2019, 22).

Yksinkertaisesti suostumuksen antaminen merkitsee siis sitä, että haluavatko asianomistaja ja epäilty rikosasian käsiteltäväksi tuomioistuimessa vai tuomioistuimen ulkopuolella sakkomenettelyssä. (sakkokäsikirja 2019, 17.)

Suostuessaan sakkomenettelyyn, asianomistajan tulee kuitenkin vaatia asiassa rangaistusta, jotta sakkomenettely on mahdollinen. Käytännössä vaatiessaan rangaistusta asiassa, asianomistaja esittää silloin syyttämispynnön asiassa. Jos rangaistusvaatimusta ei asianomistajarikoksessa ole, asiasta ei suoriteta esitutkintaa, eikä sakkoratkaisuun päätyminen ole mahdollinen. (Sakkokäsikirja 2019, 10)

3.2 Anastusilmoituksessa selvitettävät asiat

Anastusilmoitus vastaa siis rikosilmoitusta, joka tehdään poliisille. Anastusilmoituksessa täytyy edellisessä luvussa mainittujen vaatimusten lisäksi löytyä muun muassa asianomistajan ja mahdollisuuksien mukaan rikoksesta epäillyn yhteystiedot, sekä selostus tapahtuneesta rikoksesta. Lisäksi myös mahdollinen rikoksella aiheutettu vahinko tulisi löytyä ilmoituksesta.

Laissa yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) on määritelty 2 luvun 8§ vartijan tekemästä tapahtumailmoituksesta. Vartijan tulee laatia heti kirjallinen selvitys vartioimistehtävissä havaituista kiinniottamiseen tai voimakeinojen käyttöön johtaneista tapahtumista, eli siis tapahtumailmoitus. Tapahtumailmoituksesta tulee käydä ilmi vartijan kyseiseen tapahtumaan liittyvät havainnot ja toimenpiteet. Toimenpiteiden kohteena olleiden sukunimi, etunimet, henkilötunnus ja osoitetiedot saadaan kirjata tapahtumailmoitukseen. Edellä mainittujen kohtien avulla voidaan anastusilmoituksen pohjalta kirjata myös riittävä rikosilmoitus, jonka perusteella voidaan taas suorittaa esitutkinta asiassa.

3.2.1 Yhteystiedot

Yhteystietojen avulla poliisi saa tiedot siitä, kuka on rikoksen asianomistaja ja mahdollisesti epäilty. Yhteystietojen avulla poliisiin on myös mahdollista tavoitella asianosaisia tutkittavaan rikokseen liittyen.

Asianomistajan tietoihin tulisi täyttää anastusilmoituslomakkeessa yrityksen tiedot, sekä yrityksen edustajan yhteystiedot. Ilmoituksesta tulisi löytyä eriteltynä yrityksen virallinen kaupparekisterinimi, sekä y-tunnus. Nämä tiedot ovat yrityksen viralliset tiedot. Lisäksi ilmoituksessa tulisi käydä ilmi yrityksen toimipisteen nimi ja toimiosoite, joka yksilöi toimipisteen yrityksen muista mahdollisista toimipisteistä.

Yrityksen edustajan yhteystiedot tarvitaan, jotta asianomistajana toimivalle yritykselle saadaan edustaja, joka toimii yrityksen yhteyshenkilönä ja vastaa asianomistajan edustamisesta. Edustaja voi olla vain sellainen henkilö, jolla on nimenkirjotusoikeus, kuten toimitusjohtaja. Yritys on voinut myös antaa jollekin yrityksen työntekijälle valtuuksia toimia nimissään, eli toimia niin kutsuttuna prokuristina. Prokuran, eli nimenkirjoitusoikeuden saaja merkitään Suomessa myös kaupparekisteriin, josta tiedon voi tarvittaessa tarkistaa (Prokuralaki 1 luku 1§).

Rikoksesta epäillyn yhteystietojen täyttäminen on luultavasti eniten kysymyksiä aiheuttava kohta. Jos anastusilmoitusta täyttää vartija, joka on kiinniottanut henkilön, on tällä oikeus LYTP 2:8 perusteella pyytää ja kirjata henkilötietoja ilmoitukseen. Kiinniotetulla ei kuitenkaan ole velvollisuutta antaa näitä tietoja, eikä vartijalla oikeutta niitä vaatia (LYTP 2:16). Näissä tapauksissa, joissa epäilty ei suostu luovuttamaan tietoja, paikalle kutsuttu poliisi tarkistaa henkilötiedot, jolla oikeus siihen on.

Jos henkilö jää tuntemattomaksi niin, ettei tätä saada verekseltään kiinni, on anastusilmoituksessa kohta, johon voi täyttää tuntomerkkejä epäilystä. Tuntomerkkien täyttäminen on merkityksellistä

siksi, että se voi kertoa enemmän kuin video. Se voi auttaa tunnistamaan oikean henkilön esimerkiksi valvontakameran tallenteelta tai kertoa yksityiskohtia, jotka voivat jäädä muuten huomaamatta.

Erityisesti jos jollain on ollut näköhavainto henkilöstä, voi tämä olla nähnyt myös yksityiskohtaisempia tuntomerkkejä tekijästä, kuin mitä valvontakameroista näkyisi. Tästä esimerkkinä tatuoinnit, joita voi olla vaikea tunnistaa kaukaa kuvanneesta, rakeisesta videotallenteesta, kun taas henkilön fyysisesti nähnyt henkilö voi osata yksilöidä, vaikka vain yhden tatuoinnin, jonka perusteella henkilö voidaan tunnistaa.

3.2.2 Asianomistajan vaatimukset

Esitutkintaviranomaiselle toimitettavassa rikosilmoituksessa, tässä tapauksessa anastusilmoituksessa tulisi käydä ilmi asianomistajan vaatimukset, koska ne määrittävät esitutkinnan suuntaa ja niiden pohjalta voidaan täyttää riittävän kattava rikosilmoitus, jonka pohjalta puolestaan saadaan suoritettua esitutkinta ja tehtyä esitutkintapöytäkirja tai muu materiaali syyttäjälle. (ETL 1:2.)

Vaatimusten puuttuessa tai niiden ollessa puutteelliset, joudutaan niitä kysymään poliisin puolesta, Yhteydenotto voi olla hidasta, koska kokemuksen perusteella asianomistajan tavoittaminen voi olla aikaa vievää ja hidastaa osaltaan asian tutkimista, kun ei tiedetä, mihin suuntaan esitutkintaa tulisi viedä.

Anastusilmoituslomakkeesta tulisi löytyä kaikki asianomistajalta tarvittavat vaatimukset ja suostumukset (ETL 1:2). Vartiointiliikkeiden toimittamien anastusilmoitusten pohjalta voi huomata, että kaikkia vaatimuksia ei ole anastusilmoituslomakkeeseen edes kirjattu, tai siinä käytetään vanhentuneita termejä. Vaatimuksia ovat suostumus kirjalliseen menettelyyn, sakkomenettelyyn, sovitteluun, sekä asianomistajan vahingonkorvausvaatimukset ja tieto siitä, pyytääkö asianomistaja syyttäjää ajamaan korvausvaatimustaan asiassa. Asianomistajan vaatimukset on määritelty tarkemmin edellisessä kappaleessa 3.1.

3.2.3 Selostus

Selostusosaan kirjataan tapahtumien kulku niin, kuin ilmoitusta täyttävä on tapahtumat havainnot. Tapahtumailmoitus on myös vartijan laissa säädetty velvollisuus kiinniotto ja voimankäyttötilanteissa (LTYP 2:8). Vaikka ilmoitus ja selostus kirjattaisiin ilman tapahtunutta kiinniottoa, selostukseen kannattaa silti panostaa esitutkinnan edistämiseksi, vaikkei laki tätä tapahtumailmoituksen määritelmässä tunnekaan. Selostusosa on kuitenkin asianomistajan oikeusturvaa turvaava tekijä.

Selostuksen tulisi olla mahdollisimman kronologinen ja olettamukseton. Selostus on ainoa asia, josta ulkopuolinen ilmoitusta lukeva saa käsityksen tapahtuneista tapahtumista. Tarvittaessa selostusta voi olla täydentämässä ja tukemassa valvontakameratallenteet.

Tähän kohtaan on myös mahdollista kirjoittaa auki kaikki se, mitä ei ole ilmoituksen muuhun osaan voinut täyttää ja myös täydentää jo täytettyjä kohtia, esimerkiksi anastetun omaisuuden myyntikelvottomaksi johtaneita tapahtumia.

Jos epäilty tekijä on jäänyt kiinni verekseltään, tulee selostusosaan kirjata myös kiinniottossa mahdollisesti käytetyt voimakeinot ja niihin johtanut tilanne, tai jos kiinnioton yhteydessä on tapahtunut jotain muuta poikkeavaa. Myös epäillyltä turvallisuustarkastuksessa löytynyt anastettu omaisuus on hyvä kirjata tähän, vaikka se olisi jo kirjattu anastetun omaisuuden kohtaan.

Jos tekijää ei tavata verekseltään tai epäilty pääsee karkuun, on selostukseen tärkeää kirjata epäilyn tekijän tuntomerkit mahdollisimman tarkasti. Vaikka saatavilla olisi valvontakameramateriaalia, voi kirjoitetusta tiedosta olla apua henkilön henkilöllisyyden tunnistamisessa. Se myös lisää todistellista arvoa, kun ilmoituksen täyttäjällä on kirjannut omat havaintonsa teko- ja tekotavasta ilmoitukseen mahdollisimman tarkasti.

Tapahtumien kulun kirjaamien on myös tärkeää, erityisesti niissä tapauksissa, joissa tekijä jää tuntemattomaksi, tätä ei saada kiinni tai teossa on ristiriita, esimerkiksi epäilty kiistää teon. Tämä lisää myös todistellista arvoa, kuten tuntomerkkien kirjaaminen. Se myös auttaa ilmoitusta kirjaavaa poliisia hahmottamaan tilannetta paremmin.

Selostusta kirjoittaessa on kuitenkin hyvä huomioida, että olettamuksia ei saisi tehdä. Selostukseen kirjataan asiat niin, kuin ne kuvalla näkyvät. Jos epäilet jotain tapahtuneen, sitä ei voi kirjoittaa tekstiin totena. Näissä epäilyissä teoissa tulee käydä selkeästi ilmi, kuka epäilee ja miksi tapahtuneen ja kyseessä olevan epäily, ei fakta. Näin todistelu kestää paremmin arvostelua, eikä tapahtumien voida sanoa perustuvan olettamuksille.

3.2.4 Anastettu omaisuus ja sen arvo

Anastettu omaisuus tulee kirjata anastusilmoitukseen näkyviin. Anastetun omaisuuden perusteella pystytään arvioimaan asianomistajan mahdollisia korvausvaatimuksia asiassa, sekä todistamaan tapahtunutta rikosta. Varkaus- ja näpistysrikoksen tunnusmerkistöön kuuluu rikoslain 28 luvun 1§ mukaan, että ”joka anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta”. Tämä siis tarkoittaa, että anastettu omaisuus on rikoksen kvalifiointiperuste ja merkittävä osa tapahtumia.

Asianomistaja voi vaatia anastettua omaisuutta korvattavaksi, kun anastettu omaisuus on vaurioitunut myyntikunnottomaksi, tai jos omaisuutta ei ole saatu lainkaan takaisin. Korvausta vaadittaessa tulee kuitenkin huomioida, että asianomistaja voi kuitenkin vaatia korvattavaksi tuotteen arvonlisäverotonta hintaa, ei verollista. Tämä johtuu siitä, että arvonlisäveroa ei maksa yrittäjä, vaan asiakas osana tuotteen tai palvelun hintaa. Arvonlisävero siis lisätään yrityksen oman hinnan päälle (Ukko.fi). Merkitystä anastetulla omaisuudella on myös mahdollisen sakkorangaistuksen kannalta, koska anastetun omaisuuden arvo määrittelee esimerkiksi yhtenä tekijänä päiväsakkojen lukumäärän. Päiväsakkojen lukumäärän tulee olla oikeassa suhteessa tehtyyn rikokseen.

Samanlaisesta rikoksesta tulee päiväsakkojen lukumäärän olla aina sama päiväsakon rahamäärästä riippumatta. Rangaistuksen moitittavuuden tulee siis ilmetä päiväsakkojen lukumäärästä, ei sakon kokonaisrahamaäärästä. (Sakkokäsikirja 2019, 79.) Koventamisperusteita on käsitelty tarkemmin opinnäytetyön sakkomenettelyä käsittelevässä luvussa kohdassa 3.1.3.

4 PRODUKTIN TYÖPROSESSI

Kajaanin alueella toimii kolme yksityisen turvallisuusalan toimijaa, jotka ovat tekemisissä anastusilmoitusten kanssa. Nämä ovat Avarn Security, Securitas Oy ja Kainuun ammattiopiston turvallisuusala. Kaksi ensin mainittua ovat vartiointiliikkeitä, joilla on myymälävartiointikohteita Kajaanissa. Viimeksi mainittu KAO:n turvallisuusala on koulutuslinja ammattiopistossa, joka kouluttaa opiskelijoita turvallisuusvalvojiksi. Koulutus sisältää myös vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksen.

Aloitin produktin tekemisen ottamalla yhteyttä kohderyhmän kaikkiin toimijoihin ja kysymällä heidän suostumustaan kohderyhmäksi. Onnekseni molemmat vartiointiliikkeet, sekä ammattiopisto suostuivat osallistumaan opinnäytetyön tekemiseen. Securitas Oy:n kanssa asioin Mikko Keräsen kanssa ja Avarn Securityssä Tuomas Haapalaisen kanssa. Kainuun ammattiopistosta yhteyshenkilönä toimi Minna Keränen.

4.1 Haastattelutavan valinta

Haastattelutapoja miettiessäni pohdin, mikä olisi tehokkain tapa saada tietoa kerättyä anastusilmoituksen ongelmakohdista. Kaikkien vartioiden yksilöllinen haastattelu olisi toki ollut hedelmällistä, mutta erittäin paljon aikaa vievää eikä siksi kovin järkevää ottaen huomioon, että myymälöissä työskenteleviä vartijoita on Kajaanin alueella arviolta kymmeniä. Päätin vartiointiliikkeiden kohdalla toteuttaa tiedon keräämisen kyselyn muodossa, koska siten sain tavoitettua mahdollisimman monia vartijoita ja kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus saada äänensä kuuluviin.

Kysely vartiointiliikkeille toteutettiin 11. kohdan kyselynä Microsoft Forms-sovelluksen kautta, johon on kaikilla helppo pääsy. Kysely oli mahdollista täyttää tietokoneella, sekä puhelimella. Kyselyn kysymyksen löytyvät liitteessä 6.

Pohdin, kävisinkö haastattelemassa yritysten esimiehiä henkilökohtaisesti, mutta tulin siihen johtopäätökseen otettuani yhteyttä yrityksiin, että parhaan kokemustiedon saan kenttätason työntekijöiltä, koska esimiestehtävissä toimivat eivät välttämättä henkilökohtaisesti työskentele lainkaan anastusilmoitusten- tai rikosten kanssa.

Lisäksi esimiehiltä tarvitsin lähinnä välitysapua kyselyn ja produktin jakelussa, sekä käytännön yksityiskohtien keräämiseen, kuten nykyisten käytössä olevien anastusilmoituspohjien saamiseen ja vartijoiden lukumäärään. Lähetin aiheesta kolme sähköpostia kummallekin yritykselle ja koitin lopulta tavoitella yrityksiä myös puhelimitse. En saanut vastausta mihinkään yhteydenottooni enää kummaltakaan yritykseltä. Lopulta lähetin kuitenkin vartiointiliikkeille valmiin produktin ja vastapalautekyselyn, mutta en saanut yhtäkään vastausta kyselyyn tai sähköpostiin. Nämä tiedot siis jäivät saamatta tutkimusta varten.

Kainuun ammattiopiston kohdalla pohdin, ketä produktin kannalta olisi tärkein haastatella asiasta. Tulin lopputulokseen, että alan opettajien kautta saadaan ajankohtaisin tieto ongelmista ja nykyisestä opetusmallista asiassa. Päätin toteuttaa opettajien yhteishaastattelun, koska opettajia alalla on neljä ja työskentely aiheen ympärillä tapahtuu kouluympäristössä heidän yhteistyönänsä, jonka vuoksi koin ryhmähaastattelun toimivammaksi, kuin yksilöhaastattelut.

Haastattelu on kuitenkin aina tulkinnanvaraista ja kontekstisidonnaista. Tulosten yleistämisessä pitää olla tarkkana, että ihmisen antama haastattelutulos ei muutu tulkitessa sitä. Tämä on haastattelun ongelma. Tietojen, käsitysten, uskomusten ja arvojen tulkitseminen ja tutkiminen voi olla haastavaa. (Hirsjärvi & Hurme, 2008,13).

Haastattelun taltiointi tapahtui haastattelutilanteessa tehdyillä muistiinpanoilla, joihin haastateltavien vastaukset kirjattiin tietokoneelle. Haastateltujen kanssa käytiin haastattelujen lopuksi läpi annetut vastaukset ja tarvittaessa kirjattiin niihin esiin tulleet täydennykset. Haastattelujen runkona toiminut kysymyslista on nähtävissä työn liitteessä 2.

Pidinkin tärkeänä käydä haastattelun tulokset yhdessä läpi vielä haastattelun lopuksi ja lähetin valmiin haastattelun kysymyksineen ja vastauksineen opettajille tarkasteltavaksi, jotta Hirsjärven ja Hurmeen kirjasta tehty hyvä nosto on huomioitu ja haastattelun tuloksia voidaan tulkita objektiivisesti.

4.2 Kainuun ammattiopiston turvallisuusalan opettajien haastattelu

Turvallisuusalan perustutkinto on toisen asteen koulutuslinja, joka kouluttaa opiskelijoista turvallisuusalan ammattilaisia ja suurin osa Kajaanin alueelle työllistyvistä vartijoista valmistuu ja koulutetaan tätä kautta. Turvallisuusalan perustutkinnosta valmistutaan erilaisiin turvallisuusalan tehtäviin, kuten vartija järjestyksenvalvoja, turvasuojaaja, tulevaisuudessa myös palo- ja pelastuspuoli tulevat mukaan.

Tutkinrossa opiskellaan esimerkiksi riskienhallintaa ja lainsäädäntöä. Koulutus sisältää myös erilaisia korttikoulutuksia. Asiakaspalvelua ja tilannehallintaa, uhkatilanteiden hallintaa, voimankäytön koulutusta, ja erilaisia erityiskursseja niihin. Lisäksi koulutuksessa käydään läpi turvallisuusteknistä toimintaa ja kiinteistötekniikan perusteita. Koulutus valmistaa turvallisuusalan moniosaavia ammattilaisia yksityiselle turvallisuusalalle niin Kainuuseen, kuin Pohjois-Savoin Iisalmen seudulle.

Aloitin tästä haastattelusta koska koulut jäivät pian kesälomalle, mikä tarkoittaa luonnollisesti myös opettajia. Koin myös, että koulu on hyvä paikka aloittaa haastattelut, jotta saadaan kattava pohja nykyisestä anastusilmoitusten opetuksesta ja tarpeista sen kehitykseen. Ilokseni alan opettajat olivat hyvin kiinnostuneita osallistumaan kohderyhmänä ohjeen kehittämiseen ja sovimme haastattelun seuraavalle viikolle yhteydenotostani.

Haastattelun tarkoituksena oli saada kerättyä alan asiantuntijoiden perusteluita ja kokemuksia anastusilmoitusten nykyisestä tasosta ja sen opetuksesta. Haastattelu toteutettiin myötäillen strukturoimatonta mallia, eli keskustelun pohjana oli haastattelukysymykset, joiden pohjalta lähtenyt keskustelu oli avointa ja vapaata.

Kävin haastattelemassa ryhmähaastattelulla Kainuun ammattiopiston turvallisuusalan opettajia Kajaanissa 31.5.2022 sovitussa tapaamisessa. Olin valmistellut kysymyspohjan, jonka avulla haastattelu toteutettiin (Liite 5). Paikalla olivat kaikki kyseisen alan opettajat, jotka esittelen seuraavaksi lyhyesti.

Minna Keränen, kokemusta vartiointiliikkeissä työskentelystä noin 10 vuotta. Keränen on toiminut muun muassa piiri- myymälä- lentokenttä- ja arvokuljetustehtävissä. Keränen on työskennellyt 14 vuotta turvallisuusalan opettajana.

Jouko Nurkkala, 35 vuotta yksityisen turvallisuusalan kokemusta muun muassa piirivartioinnista, esimiestehtävistä ja hälytyskeskustoiminnasta. Oma alan yritys vuodesta 2009 asti. Työskennellyt turvallisuusalan opettajana 15,5 vuotta, sekä voimankäyttökouluttaja vuodesta 1999.

Timo Rimpiläinen, työskennellyt 25 vuotta turvallisuusalalla ja on toiminut moninaisissa vartiointipuolen tehtävissä, kuten turvatekniikan parissa, piirivartiointin päällikön tehtävissä, sekä turvallisuusalan yrityksen osakkaana. Rimpiläinen on työskennellyt 3,5 vuotta opettajana turvallisuusalalla.

Matti Kokkonen, työskennellyt vuodesta -98 järjestyksenvalvojana ravintoloissa, sekä 6 vuotta vartijana ja alan esimiestehtävissä. Nykyään Kokkonen työskentelee Kainuun ammattiopistolla turvallisuusalalla ammatinohjaajana.

Haastattelussa keskusteltiin anastusilmoituksen täytössä kohdatuista ongelmista. Opettajien mukaan ongelma on usein siinä, että anastusilmoitus tehdään jälkikäteen. Tarvittavan valvontakameramateriaalin lähettämässä on usein haasteita ja muutenkin tallenteiden sisältöön tulisi saada ymmärrystä, että mikä on tarpeellista ja miksi.

Selostusosa on myös ongelmallinen, koska siitä jää helposti olennaisia asioita pois, kun ei tiedetä, mikä on olennaista ilmoituksen kannalta. Tästä esimerkkinä tuntomerkkien kirjaaminen. Ongelmana on, että ei tiedetä, mitä ilmoitukselle oikeastaan tapahtuu seuraavaksi ja mitä toimenpiteitä ilmoituksen pohjalta tehdään.

Opiskelijoita voisi auttaa, jos heillä olisi ymmärrystä siitä, millaista tekstiä poliisi kirjoittaa ja minkälaiseen tasoon heidän tulisi pyrkiä. Tästä keskustellessa todettiin, että teksti opettaa. Opiskelijoiden olisi hyvä saada luettavakseen poliisin kirjoittamaa tekstiä, kuten rikosilmoitus, joka on tehty anastusilmoituksen pohjalta.

Opettajat kokivat myös, että koska vartijoilla ei yleensä ole tarpeeksi käsitystä rikosprosessin kokonaisuudesta ja siitä, mitä anastusilmoitukselle tapahtuu sen jälkeen, kun se on poliisille toimitettu. Tässä voisi helpottaa, jos tietäisi prosessin kuvauksen kokonaisuutena. Näin voitaisiin saada myytyä innostus ja ymmärrys opiskelijalle, kun tiedetään, mitä sitten tapahtuu ja mikä ilmoituksessa on oikeasti tärkeää ja mitä niillä tiedoilla tehdään.

Opetuksessa anastusilmoituksen tekoon tällä hetkellä täytetään anastusilmoituspohjia käsin ja koneella, anastusilmoituspohja on kuitenkin vanha ja se kaipaisi päivitystä. Tekstintuottoon on keskitytty erityisesti nyt, koska siinä on ollut erityisesti haasteita uusilla opiskelijoilla.

Opetuksessa harjoitellaan paljon erilaisia käytännön tilanteita, mutta aina ei aika riitä niinkään lopuraportointiin. Aina ei ehdi kaikkia oppilaiden tuottamia raportteja edes tarkistamaan ja tämä on ongelma.

Ilmoituksia käydään kuitenkin yhdessä läpi ryhmänä ja oppilaille pyritään antamaan palautetta ilmoituksista, jotta he oppisivat löytämään omia kehityskohteitaan niiden teossa. Oppilaille myös painotetaan, että oman ilmoituksen hyvin täyttäminen on oma oikeusturva.

Ohjeista anastusilmoituksesta puhuttaessa nousi esiin, että ohjeet olisi hyvä olla jotenkin koko ajan ilmoituksen mukana kulkevia, ne voisivat olla mukana kääntöpuolella tai muuten järkevästi mukana aina ohjetta täytettäessä.

Opettajien mukaan yhtenäinen malli tähänkin asiaan olisi varmasti selkeyttävä, kun pohja olisi aina sama. Esimerkiksi poliisilaitoksen sivuilla voisi olla anastusilmoituspohja jokaiselle laitokselle ja se olisi samoin täytettävissä, kuten sähköinen rikosilmoitus. Niin saataisiin yhtenäistettyä anastusilmoitusten täyttöä ja se olisi myös helppoa opettaa, kun se menee käytäntöön sellaisenaan.

Ilmoituspohjan tulisi olla myös tarpeeksi yksinkertainen täyttää. Usein kohdataan ongelmia sähköisissä versioissa, että lomake on ongelmallinen täyttää tai siinä ei pääse eteenpäin, jos ei vastaa asiaan kuulumattomiin kysymyksiinkään. Siitä tulisi saada toimivampi ja mutkaton. Sähköinen malli on kuitenkin nopein ja tehokkain tapa ilmoituksen täytössä ja eteenpäin viennissä kokemuksen mukaan.

Aihe herätti paljon keskustelua ja saimme sovittua yhteisiä suuntaviivoja, sekä rajattua ongelma-kohtia hyvin, mikä oli haastattelun tarkoituskin. Keskustelu sujui tasapuolisesti ja näkemykset ongelmakohdista olivat hyvin yhteneväisiä opettajien keskuudessa.

Ohje koettiin ehdottomasti hyödylliseksi. Mallilomake ohjeen lisäksi olisi auttava ja omamme kaipaisi päivitystä. Ohje varmasti selkeyttää anastusilmoituksen täyttöä ja sen merkitystä esitutkinnaissa. Tämä opinnäytetyö ja yhteistyö on tärkeää, jotta saadaan kehitettyä yksityisen turvallisuusalan ja polisin yhteistyötä ja lisäämään ymmärrystä toistemme työstä.

Haastattelutulokset annettiin opettajille kirjallisesti tarkasteltaviksi ja hyväksyttäväksi haastattelun jälkeen, eikä niihin tullut lisättävää.

Sovimme, että pyrin kesän aikana tuottamaan ohjeen ja syksyille koulujen kesälomien jälkeen sovimme uuden tapaamisen, jossa esittelisin henkilökohtaisesti ohjeen turvallisuusalan opettajille ja tämän jälkeen opiskelijoille.

4.3 Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kysely

Tärkeässä osassa ohjeen jakeluun saamisessa ovat myös Kajaanin alueella toimivat yksityisen turvallisuusalan yritykset. Kajaanissa toimivia yrityksiä ovat Avarn Security ja Securitas Oy.

Anastusilmoituksia käyttävät myymälät ja varsinkin isommilla kauppaketjuilla on myymälöissään paikallisvartija, tunnetaan myös nimillä myymälävartija tai vahtimestari. On myös mahdollista, että pienemmissä liikkeissä käy niin kutsuttu piirivartija, joka kiertää useita eri myymälöitä vuoronsa aikana ja on hälytettävissä kohteeseen. Tämä on yleinen käytäntö vartiointialan yrityksillä ympäri Suomen ja Kajaanissa toteutetaan kumpaakin toimintatapaa.

Otin yhteyttä molempien yritysten esimiehiin ja kysyin heiltä halukkuutta osallistua kohderyhmäksi opinnäytetyöhöni, johon molemmat vastasivat myöntävästi. Käytännössä toteutus tapahtuu niin, että yritysten palveluksessa toimivat vartijat vastaavat tekemääni lomakekyselyyn, jonka perusteella tuotan produktin, jonka lähetän heille tarkasteltavaksi. He lähettävät uudella kyselyllä toteutetun palautteen ja kehitysehdotukset produktiin, jonka jälkeen tarvittaessa teen tarpeellisia muutoksia työhön. Lopulta yritykset saavat vapaaseen käyttöön valmiin produktin.

Päätin toteuttaa vartijoille strukturoidun haastattelun, eli käytännössä lomakehaastattelu, jossa kysymykset ovat valmiita ja haastateltava vastaa annetuin vastausvaihtoehdoin (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 14).

Yrityksille suuntasin siis kyseisellä tavalla toteutetun kyselylomakkeen, jonka esimiehet pystyivät jakamaan sähköisesti niihin kohteisiin, joissa anastusilmoituksia täytetään. Näin sain kerättyä tietoa kenttätasolta juuri niiltä henkilöitä, jotka ovat päivittäin tekemisissä anastusilmoitusten kanssa ja joilta nämä ilmoitukset poliisille tulevat.

Kyselyssä keskityin tutkimaan kvalitatiivisen tutkimuksen avulla missä aihealueissa vartijat ovat kokeneet ongelmia ja millaisena työntekijät kokevat anastusilmoitusten nykyisen täyttämisen, sekä siihen saadun perehdytyksen. Lisäksi kysyin kokemuksia pysyväissuostumusten käytöstä ilmoituksia täytettäessä.

Kysely toteutettiin anonyymisti ja vastausaika annoin noin kuukauden, eli 5.7.2022-5.8.2022 välisen ajan. Tämä oli mielestäni kohtuullinen vastausaika, koska kaikki kyselyyn halukkaat vastaajat tulisivat olemaan töissä erittäin todennäköisesti tänä aikana ja koska vastausaika oli myös elokuun puolella, ehtisivät myös mahdollisesti heinäkuussa lomailevat vastaamaan kyselyyn. Tämä sopi hyvin myös yrityksille.

Sain vastauksia 9 kappaletta. Määrä on suhteutettuna Kajaanin kokoiseen paikkaan melko hyvä, koska kovin paljoa täällä ei myymäläkartioita ole. Tarkkaa tietoa kartioiden lukumäärästä en saanut kartiointiliikkeiltä, mutta suhteutettuna kaupungin kokoon on vastausprosentti välttävä.

Vastaajista viisi oli työskennellyt turvallisuusalalla yli kymmenen vuotta. Kolme vastaajista oli puolestaan työskennellyt turvallisuusalalla 0–1 vuotta ja yksi 2–5 vuotta. Jakauma työkokemuksissa oli siis laidasta laitaan, mikä antaa hyvää perspektiiviä kokemuksiin.

Aluksi kyselyssä keskityin kartioiden kokemuksiin anastusilmoitusten täytöstä. Ilmoituksia kartijat täyttävät viikossa keskimäärin 0–4. Yksi vastaajista täyttää ilmoituksia enemmän, noin 4–6 kappaletta viikossa. Suurin osa vastaajista täyttää ilmoitukset lähtökohtaisesti käsin ja vain 22 % täyttää ilmoituksia käsin sekä sähköisesti. Puhtaasti sähköisiä ilmoituksia ei täyty kukaan.

Anastusilmoituksen täyttö koettiin suhteellisen selkeäksi, noin puolet vastaajista eivät koe ongelmia ilmoitusten kanssa, kun taas toiselle puolelle ilmoitukset olivat tulosten perusteella melko selkeäksi. Vain yksi vastaaja ei ollut kallistunut oikein kummallekään puolelle selkeyden suhteen. Samalla linjalla vastaukset olivat kysyttäessä, millaiseksi kartijat olivat kokeneet työnantajaltaan saamansa perehdytyksen anastusilmoitusten täyttöön. Vain yksi ei ole saanut perehdytystä lainkaan.

Kyselyssä kysyttiin myös kokemuksia pysyväissuostumuksista, joita yritykset voivat tehdä anastusilmoituksia varten. Niissä on lähtökohtaisesti vakiona pysyvät suostumukset rikosasian käsitteelyyn ja vahingonkorvausvaatimukset. Tässä kysymyksessä oli hieman enemmän hajontaa, puolet koki pysyväissuostumukset selkeiksi, mutta toisessa puolikkaassa suhtauduttiin passiivisesti tai kriitisoivasti aiheeseen. Aihetta oli mahdollisuus kommentoida, mutta tulleissa vastauksissa todettiin vain, ettei ongelmia ole ollut.

Seuraavaksi pyysin kartioita arvioimaan omakohtaisia kokemuksia asiakkaan suostumusten kirjaamisesta, tuotteiden kirjaamisesta ja arvonlisäveron laskemisesta, selostusosan täytöstä, kiinniotetun yhteystietojen täyttämistä, sekä muiden yhteystietojen täyttämistä. Näissä osa-alueissa ei kukaan vastaajista kokenut ongelmia, vaan asiat olivat täysin selviä tai melko selviä.

Esitin kysymyksen, jossa kartijat voisivat vapaasti kertoa omakohtaisia kokemuksia ja ongelmia, joita ovat kohdanneet anastusilmoitusten täytössä. Lähes kaikkien kysymykseen vastanneiden mukaan heidän kokemuksensa perusteella anastusilmoitusten kanssa ei juurikaan ilmene ongelmia kirjallisen palautteen perusteella nykyinen malli on aivan hyvä, eikä sitä tarvitse muuttaa.

Parannusehdotuksia kysymykseen tuli muutamalta, yhdessä toivottiin, että ilmoituksessa olisi ne oleelliset tiedot, joita poliisi tarvitsee. Esiin nousi myös, että ilmoituspohjia on useita erilaisia, eivätkä kaikki ole yhtä toimivia, kuin toiset. Yksi yhtenäinen malli anastusilmoituksiin olisi toimivampi. Securitaksen anastusilmoituspohjaa yksi vastanneista kehui erinomaiseksi.

Lopuksi jätin tilaa niin sanotulle vapaalle sanalle, johon sain yhden poliisitoimintaa koskevan kehitysehdotuksen rikoksesta epäiltyjen seuraamusmenettelyyn ja henkilötietojen tarkastamiseen. Vastaus ei kuitenkaan varsinaisesti liity anastusilmoitusohjeeseen.

4.4 Yhteenveto haastattelun ja kyselyn tuloksista

Vastaukset molemmilta kohderyhmiltä oli kerätty 5.8.2022 mennessä, joka oli toteutuksen kannalta hyvin aikataulussa. Produktia olin pyrkinyt työstämään aktiivisesti jo kyselyn ollessa auki. Materiaalina käytin tuolloin ryhmähaastattelun ja jo tulleiden kyselyvastauksien tuloksia.

Tulokset olivat pitkälti sellaisia, millaisiksi olin ne jo ajatellutkin. Ammattiopistolta saatiin konkreettisia kehityskohteita ja ilmapiiri opettajien keskuudessa oli arvien kehitykselle ja oppimiselle avoin, kun taas vartijat mielestäni lähinnä kokivat tutkimukseni päivän selvänä, eikä muutosta koettu juurikaan tarpeellisenä. Kyselyn vastausten perusteella ongelmia ei työelämässä ollut koettu ja nykyiset ohjeet koettiin suhteellisen toimiviksi.

Jälkimmäisistä, vartijoille suunnatun kyselyn tuloksista mieleeni nousi kuitenkin kysymys, että miksi minä tätä opinnäytetyötä teen, jos ei aiheen ympärillä ole ongelmaa? Aiemmin tekemäni tutkimuksen teoriaosuudessa ja omakohtainen empiirinen tutkimukseni aiheen parissa kertoo muuta. Vastauksien tulokset kuitenkin viestivät, etteivät vartijat ole juurikaan kohdanneet ongelmia anastusilmoitusten kanssa. Syy tähän on minusta se, että ei ymmärretä esitutkintaprosessia kokonaisuutena.

Tulokset kertovat selkeästi, että ongelmaa ei voi havaita, jos ei ongelmasta ole tietoinen. Aihe nousi esiin erityisesti ammattiopiston haastattelussa. Keskustelussa nousi ilmi se, että opiskelijat ja opettajatkaan eivät välttämättä tiedä tarpeeksi siitä, mitä anastusilmoituksen tiedoilla konkreettisesti tehdään. Ilmoituksen tietojen merkitys ja tarkoitus ei ole selvillä. Tämä nousi omassa tutkimuksessani myös esille. Vartijoilla ei ole välttämättä koulutusta rikosprosessista ja esitutkinnasta ja tämä kaipaisi kehitystä.

5 OHJEEN TOTEUTUS

Kainuun ammattiopiston opettajien haastattelun ja vartiointiliikkeille tehdyn kyselyn, sekä liikkeiden omien anastusilmoituspohjien pohjalta lähdin työstämään opinnäytetyön produktia. Kyselyiden ja

haastattelun tarkoituksena oli perehtyä ongelmiin ja puutteisiin, joita alan toimijat ovat kokeneet anastusilmoitusten kanssa.

Päädyin tekemään tulosten pohjalta ohjeeseen kolme osiota, joiden tarkoitus on toisiaan tukien pyrkiä tuomaan vastauksia tuloksissa ilmi tulleisiin ongelmiin. Produktin eri osioiden on tarkoitus tukea ja täydentää toisiaan ja ne on suunniteltu niin, että niitä voi hyödyntää itsenäiseen oppimiseen tai opetusmateriaalina.

Ensimmäisenä tein anastusilmoituspohjan, joka sisältää ohjeellisen version, sekä saman pohjan ilman ohjeita, jota on helpompi hyödyntää käsin tehtävissä ilmoituksissa. Mukana on myös esimerkkiversio valmiiksi täytetystä, samalla pohjalla toteutetusta anastusilmoituksesta. Lisäksi päätin tehdä PowerPoint-esityksen, jossa käydään läpi syvemmin anastusilmoituksen kannalta tärkeimmät kohdat ja asiat. PowerPoint-esitys on hyödyllinen erityisesti ammattipistolle osaksi opetusmateriaalia, mutta se on tietenkin hyödynnettävänä kaikille.

Molempien kohderyhmien kesken nousi esiin tarve saada tietoa siitä, mitä poliisi tekee anastusilmoituksen tiedoilla. Ammattipistolla koettiin tärkeäksi saada tietoa siitä, mitä sitten tapahtuu ja mikä siinä ilmoituksessa on oikeasti tärkeää ja mitä niillä tiedoilla tehdään. Vartiointiliikkeiltä saadussa palautteessa toivottiin pitkälti samoja asioita. Ilmoituksessa olisi hyvä olla vain sellaiset asiat, jotka poliisi tarvitsee.

Esiin nousi erityisesti ammattipiston puolelta, että opiskelijoita voisi auttaa, jos heillä olisi ymmärrystä siitä, millaista tekstiä poliisi kirjoittaa ja minkälaiseen tasoon heidän tulisi pyrkiä. Tästä keskustellessa todettiin, että teksti opettaa. Opiskelijoiden olisi hyvä saada luettavakseen poliisin kirjoittamaa tekstiä, kuten rikosilmoitus, joka on tehty anastusilmoituksen pohjalta.

Tämän ajatuksen pohjalta päätin toteuttaa PowerPoint-esityksen ja anastusilmoitusten lisäksi esimerkkirikosilmoituksen, joka voi auttaa edellä mainituissa ongelmissa. Seuraavaksi avaan tarkemmin produktin eri osat läpi.

5.1 Anastusilmoituspohja

Produktin yhtenä osana on tutkimustulosten perusteella tuotettu anastusilmoituspohja. Sen tarkoituksena on sisällyttää anastusilmoitukseen kaikki poliisin tarvittavat asiat, jotta esitutkinta voidaan suorittaa tehokkaasti ja asianosaisten oikeusturva taataan.

Tarkoitus on myös, että ohje palvelee mahdollisimman hyvin myös ohjeen täyttäjää. Ilmoituksien eri kohtien tulee olla helposti ymmärrettävissä ja täytettävissä. Myös vaihtumattomien tietojen automaattinen täyttö oli toivottu ominaisuus.

Ilmoituspohja on suunniteltu lähtökohtaisesti täytettäväksi sähköisenä. Sen toimivuus on silloin paras, koska ohje on kaksisivuinen. Pohja on kuitenkin myös mahdollista täyttää käsin. Sähköinen versio on kuitenkin pitkälti yleistävä malli anastusilmoitusten toimitukseen, koska se nopeuttaa ilmoitusten toimittamisaikaa. Myös ilmoitusten arkistointi on mahdollista tällöin helposti sähköisenä. Myös kaksisivuisia anastusilmoituksia on kuitenkin jo käytössä esimerkiksi Alko Oy:lla.

Tutkimustulosteni perusteella suurin osa vartijoista täyttää edelleen ilmoituksia kuitenkin käsin. Kaksisivuisena ilmoituksen täyttäminen voi olla ongelmallista, koska usein anastusilmoituksesta tarvitaan useampi kappale ja ne tehdään pääsääntöisesti kopioituvalla paperilla. Tämän vuoksi kaksisivuinen ei nykyisellä toimintamallilla onnistuisi. Vastauksissa tuli myös ilmi, että useilla ketjuyrityksillä on olemassa jo oman ketjun anastusilmoituspohja, jota ilmoitusten täytössä tulee käyttää.

Asian yksinkertaisimmaksi ratkaisuksi koin, että tällaisissa tapauksissa tekemääni anastusilmoituspohjaa voi käyttää tukena toisen ilmoituksen täytössä, koska siitä on olemassa esitäytetty malliversio, sekä ohjeellinen versio. Näiden avulla voidaan täyttää samat kohdat toiseen ilmoitukseen, sekä toisista lomakkeista puuttuvia asioita voidaan tarpeen mukaan täydentää lomakkeisiin pohjan avulla.

Ilmoituspohja on mahdollista tehdä kohdekohtaiseksi niin, että lomakkeeseen voidaan esitäyttää vihreällä korostetut kohdat. Korostettuna ovat asianomistajan yhteystiedot, jotka lähtökohtaisesti pysyvät muuttumattomana. Myymälä voi käytännössä tallentaa itselleen version anastusilmoituspohjasta, jossa on esitäytettynä yhteystiedot, jolloin täyttäminen nopeutuu ja virheitä tietojen täytössä voidaan minimoida. Pohjaan on lisätty myös loppuun asianomistajan vaatimusten merkitykset, jotta vaatimuksia pohtiessa on vaivatonta etsiä tieto suostumuksen merkityksestä, jos tilanne on epäselvä.

Anastusilmoituksia on kolme eri versiota. Ohjeellinen versio, tyhjä versio, sekä esimerkkiversio. Ohjeellisessa versiossa täytettävien kohtien kohdilla on jokaisessa selite, mitä kyseiseen kohtaan tulee täyttää. Tämän uskon selkeyttävän usein ongelmallisiksi todettujen kohtien täyttämistä ja virheellisten täyttäjien mahdollisuus pienenee huomattavasti.

Tyhjä versio on käytännössä käyttöön valmis pohja, jota voi hyödyntää anastusilmoitusten täyttöön. Se on kuitenkin täysin samanlainen, kuin edellä mainittu ohje. Kohdat ovat vain tyhjiä. Pohja on suunniteltu kahdelle sivulle, mutta sitä on mahdollista jatkaa niin monta sivua, kuin on tarpeen ilmoituksen kannalta.

Esimerkkiversio on suunnattu erityisesti ammattiopiston käyttöön, jotta voidaan saada konkreettista tietoa jo koulussa siitä, miltä valmiin anastusilmoituksen tulisi esimerkiksi näyttää. Versio on kuitenkin vapaasti kaikkien tutustuttavissa ja kaikki kolme versiota on kohderyhmien vapaassa käytössä. (Liitteet 1–3.).

5.2 Diaesitys

Tahdoin tehdä anastusilmoituspohjan lisäksi materiaalin, jossa käydään läpi syvemmin anastusilmoituksen kannalta tärkeimmät kohdat ja asiat. PowerPoint-esitys on hyvä tapa tärkeimpien kohtien läpikäyntiin, koska diaesityksenä materiaali on hyödyllinen erityisesti ammattiopistolle osaksi opetusmateriaalia, mutta se tulee perehdyttäväksi myös vartiointiliikkeille. PowerPointissa pyrin tuomaan esiin selkeällä ja tehokkaalla tavalla anastusrikkoksia ja –ilmoituksia koskevia perusasioita ja sitä, mihin ilmoituksessa käsiteltävät asiat perustuvat.

Materiaali koostuu siis pitkälti eri kohtien lainsäädännön referoinnista ja luettavampaan muotoon muutetusta tekstistä. Materiaali on kohdennettu ammattikouluopiskelijoille, jotka aloittelevat lainsäädännön lukemista. Tästä syystä pyrin toteuttamaan ohjeen selkokiehisenä ja maanläheisenä. Tarkoituksena on myös materiaalin avulla havainnollistaa, mitä kaikella tiedolla tehdään. (Liite 7.)

5.3 Esimerkki-rikosilmoitus

Molemmilta kohderyhmiltä tuli toive, että ilmoituksessa olisi hyvä olla ne asiat, mitä poliisi tarvitsee. Anastusilmoituksessa lähtökohtaisesti nämä asiat ovat, mutta varsinkin ammattikoulun kanssa pohdittuamme asiaa syvemmin totesimme, että tietämättömyys siitä, mitä poliisi tekee tiedolla, on se ongelma, ei niinkään anastuspohja tässä tapauksessa.

Toteutin siis alkuperäisenä ajatuksena osana PowerPoint-esitystä esimerkkitilanteen, jossa kuvitteellisen anastusilmoituksen pohjalta on tehty kuvitteellinen poliisin tekemä rikosilmoituksen selostusosa. Tekstiosuudesta tuli kuitenkin sen verran laaja, että se oli järkevintä toteuttaa Word-tiedostona. Esimerkki on kuitenkin tarkoitus sisällyttää PowerPoint-materiaalin yhteyteen.

Pohjana olen käyttänyt alkuperäisestä muokattua, mutta hyvin esimerkiksi soveltuvaa itse tutkimaani anastustapausta, jossa mahdollisimman moni asia olisi ajatuksia herättävä. Anastusilmoitus on esimerkissä tarkoituksella suppea, jotta se havainnollistaa mahdollisimman hyvin selostuksen merkitystä. Arvonlisäverot on esimerkissä myös laskettu väärin, jotta näkyviin pystyttiin kirjoittamaan miltä väärin lasketun summan korjaaminen voi näyttää. Myös valvontakameratallenteissa on iso aukko, joka tulee ilmi tutkijan kertoessa tapahtuneista rikosilmoituksen selostukseen. (Liite 4.)

6 TULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Tulokset ja ongelmat

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia tutkimusongelmia, jotka olivat tässä opinnäytety anastusilmoitusten puutteellisuus ja mistä nämä ongelmat johtuvat. Tutkimustulosten pohjalta tuotettiin ohje anastusilmoituksen täyttämiseen rajattuna kohderyhmä Kajaanin turvallisuusalan toimijoihin. Kohderyhmäksi he valikoituivat, koska heiltä saatu palaute oli merkittävässä roolissa ohjeen kehittämisen kannalta. Seuraavaksi käyn läpi työn tuloksia ja millaisiin johtopäätöksiin niiden perusteella päädyin.

Itse opinnäytetyötä olen kirjoittanut työharjoitteluni ohessa vuoden 2022 aikana alkaen toukokuusta ja päättyen marraskuuhun. Pidin aluksi lähinnä päiväkirjaa tekemistäni asioista, kuten kohderyhmän kanssa keskustelusta ja tapaamisten sopimisesta. Pian kuitenkin lähdin myös työstämään teoriaosuutta, joka toimi pohjana produktilleni.

Produktia lähdin työstämään, kun olin saanut kaikki kyselyt ja haastattelut aluille ja vastaukset olivat antaneet pohjan yleisimmille ongelmakohdille. Produkti valmistui kesän 2022 aikana tasaisesti. Loppukesästä, noin elokuun puolella välissä se oli mielestäni valmis esiteltäväksi. Otin yhteyttä Kainuun ammattiopistoon ja sovimme tapaamisen produktin esittelyä varten. Kävin esittelemässä produktin Kainuun ammattiopiston turvallisuusalan opettajille 16.09.2022. Paikalla oli opettajista Jouko Nurkkala ja Minna Keränen.

Esittelin heille kaikki kolme versiota anastusilmoituspohjasta, diaesityksen, sekä esimerkki-ilmoituksen. Palaute materiaalista oli kokonaisuutena pelkästään positiivista. Olin pyrkinyt huomioimaan aikaisemmassa haastattelussani nousseita kohtia esille niissä kohdissa, joissa olin produktissa näitä huomioinut. Erityisesti tämä polsiin kirjaama esimerkki-ilmoitus ja anastusilmoituksen esimerkkiversion selostusosa olivat mieleen, koska opiskelijoiden kirjoitustaito on opettajien mukaan heikentynyt, eivätkä opiskelijat tiedä, minkälaista tekstiä tulisi tuottaa esimerkiksi ilmoituksia varten.

Saimme hyvää keskustelua aiheesta ja olimme yhtenevästi tyytyväisiä lopputulokseen. Päätimme, että tulen esittelemään materiaalin vielä opintojansa viimeistä vuotta suorittavalle luokalle, joka lähtee tammikuussa puoleksi vuodeksi työharjoitteluun vartiointiliikkeisiin. Luokka oli siis paras mahdollinen kohderyhmä.

Esittelin työni 23.09.2022 Turvallisuusalan TU20 luokalle. Opiskelijoita oli paikalla kymmenkunta. Esittelin aluksi työn diaesityksen kautta, jossa kävin materiaalin läpi opetusmielessä. Tämän jälkeen esittelin esimerkkitäytetyn pohjan ja kävimme anastusilmoituksen eri kohdat vielä läpi yhdessä.

Lopuksi näytin luokalle vielä esimerkkirikosilmoituksen, jossa koitin havainnollistaa ilmoituksen hyvin täyttämisen merkitystä. Opiskelijat esittivät kysymyksiä ja saimme hieman keskusteluakin aikaan. Opiskelijoita selvästi kiinnosti myös poliisiksi opiskelu, jonka uskon lisänneen kiinnostusta aiheen ympärillä.

Materiaalin jakamisessa opettajille oli jonkun verran ongelmia, mutta lopulta sain jaettua kaiken produktin materiaalin ammattiopiston käyttöön. Opettajat kiittelivät materiaalista ja aikovat ottaa sen käyttöön tulevassa opetuksessaan ja harjoituksissaan. Lopputuloksena oli siis kohderyhmää hyödyttävä produkti, joka päätyi myös käytännön toteutuksessa opetusmateriaaliksi. Tämä oli opinäytetyöni tarkoituksin ja koen siis ammattiopiston välisen yhteistyön ja lopputuloksen erittäin onnistuneeksi.

Vartiointiliikkeiden kanssa koin enemmän kuitenkin ongelmia. Ensimmäinen yhteydenotto yrityksiin oli lupaava ja uskoin yhteistyön toimivan hyvin, koska sain hyvin vastauksia ensimmäiseen alkukyselyyn. Pyysin yrityksiä jakamaan kyselyä työntekijöilleen anastusilmoituksen ongelmakohtiin liittyen. Vastauksia sain kohtuullisen hyvin Kajaanin kokoisella alueella, 9 kappaletta.

En kuitenkaan alkukyselyn vastausajan päätyttyä saanut enää mitään vastauksia muihin yhteydenottoihini. Otin yhtyettä kumpaankin vartiointiliikkeeseen 3 kertaa tuon alkukyselyn vastausajan päättymisen jälkeen, mutta en saanut enää vastauksia kummaltakaan yritykseltä. Uskoin ensin kesän loma-aikojen vaikuttaneen asiaan. Lähetin vielä viimeisimpänä produktin materiaalin ja vastauspalautekyselyn, mutta en ole saanut tähänkään sähköpostiin kummaltakaan vastausta, enkä saanut kyselyyn yhtäkään vastausta, joten oletan, ettei kyselyä ole lähetetty eteenpäin.

Haluttoman yhteistyön ja useiden yhteydenottojen jälkeen päätin, että vartiointiliikkeiden osuus on kokonaisuutena tämä. Olisin tarvinnut yrityksiltä tiedon myymälävartioiden määristä heidän yrityksiensä kirjoilla Kajaanin alueella, sekä yritysten omat anastusilmoituspohjat vertailukohteeksi työleni. En kuitenkaan saanut vastausta kumpaankaan kysymykseen.

Oma johtopäätökseni yritysten yhteistyöhalun hiipumisesta on se, että kyselystä saatujen tulosten perusteella ei ongelmia ole koettu anastusilmoitusten täytössä. Tämä kuitenkin mielestäni osoittaa sen, ettei ongelmia tunnisteta, koska ei tiedetä, mitä ongelmia poliisi kohtaa anastusilmoitusten vastaanottamisessa. Tämä olisi tietenkin ollut opinnäytetyöni yksi kehitystavoite, joka jäi vartiointiliikkeiden kanssa kesken ja näin ollen saavuttamatta. Yritykset ovat kuitenkin saaneet materiaalit

käyttöön ja voivat niitä halutessaan käyttää. Heiltä jää pois kuitenkin mahdollisuus kysyä tai antaa palautetta produktista.

Koen kuitenkin, että ammattiopiston kanssa tekemäni yhteistyö onnistui niin hyvin, että vaikutukset anastusilmoitusten kehittymiselle Kajaanin alueella tulevat olemaan hyvät ja näkymään pidemmällä aikavälillä. Opettajat ammattiopistolla ovat ammattitaitoisia ja kehittymishaluisia, minkä vuoksi uskon päivitetyn tiedon ja materiaalin antavan paljon anastusilmoitusten opetukseen, joka tulee näkymään opiskelijoiden kautta työelämässä heidän työllistyessään alalle.

Itse produktin työstäminen oli itselle uutta ja teknologian kanssa koin hieman haasteita, erityisesti anastusilmoitus pohjaa työstäessäni. Omat tietokonetaidot ovat hyvin perustasoisia ja pohdinkin pitkään, miten toteuttaisin pohjan. Päädyin lopulta työstämään pohjaa Word-tiedostosta, koska löysin sieltä sopivan taulukkopohjan, joka palveli ajatustani hyvin. Työn toteutus on ehkä hieman alkeellinen eikä kaikista esteettisin, mutta tarkoitukseni oli luoda yksinkertainen pohja, joka on myös helppo ja nopea täyttää. Mielestäni tämä onnistui hyvin, vaikkakin eri versioissa taulukot voivat venyä hieman eri tavoin. Pohja on kuitenkin mukautuva, eikä venyminen haittaa kuin pohjan estetiikkaa.

6.2 Omat johtopäätökset

Lähtiessäni työstämään opinnäytetyötä, koin valitsemani aiheen ajankohtaiseksi, merkittäväksi hyödyksi harjoittelupoliisiasemani alueelle, sekä yhteistyötä yksityisen turvallisuusalan ja poliisin välillä edistäväksi. Opinnäytetyön työstäminen on kasvattanut minua ammatillisesti, sillä olen oppinut paljon lisää syventävää tietoa itse rikosprosessista kohdentuen asianomistajan vaatimuksiin ja oikeuksien toteutumiseen.

Olen myös prosessin aikana oppinut paljon erilaisista tutkimusmenetelmistä, sekä niiden hyödyntämisestä työssäni. Mielestäni opinnäytetyö tuotteineen on innovatiivinen ja sen hyödynnettävyyttä yksityisen turvallisuusalan käytössä on merkittävä, sekä poliisin työtä hyödyttävä ja helpottava toteutuessaan. Oman arvioni mukaan saavutin alussa asettamani tavoitteet opinnäytetyössä ja sain hyviä vastauksia tutkimuskysymyksiini. Tavoite oli suunnitella toimiva ja opettavainen ohjemateriaali anastusilmoitusten täyttämistä varten, joka edistää osaltaan ilmoitusten puutteellisuuden kehittymistä. Tähän tavoitteeseen mielestäni päästiin hyvin.

Jos opinnäytetyötäni täytyisi kehittää, olisi asianomistajan pysyväissuostumuslomakkeen läpikäyminen tai ohjeeseen sisällyttäminen varmasti hyvä lisä produktiin. Tämä kuitenkin edellyttäisi vartiointiliikkeiltä aktiivista osallistumista työhön, koska pysyväissuostumuslomakkeet ovat käytössä heidän kohteissaan. Koen myös, että työssäni keskityttiin enemmän näiden asianomistajan suostu-

musten ja vaatimusten ymmärtämiseen henkilökohtaisella osaamistasolla, joka on erityisesti opiskelijoille tärkeää oppia tunnistamaan. Tietoa, jota ymmärtää, on helpompi hyödyntää, kuin vain noudattaa pysyväissuostumuksen tietoja, joiden merkityksestä ei välttämättä ole harmainta aavistustakaan.

Toivon, että vaikka vartiointiliikkeet eivät osallistuneet aktiivisesti työn lopputoteutukseen, tulevat ammattiopistosta työelämään siirtyvät opiskelijat viemään tätä koulussa oppimaansa tietoa eteenpäin ja kehittämään osaamista niin omalta, kuin kollegoidensa osalta.

Ikäpolvien väliset työskentely- ja tapaerot voivat varmasti vaikuttaa tiedon käytäntöön siirtämiseen, mutta uskon, että kehittymisen tuulet tulevat näkymään Kajaanin anastusilmoituksissa melko piankin. Opinnäytetyön yksi tärkeä tarkoitus on edistää ammatillista kasvua turvallisuusalalla työnkuvasta riippumatta, oli se sitten poliisi tai vartija.

LÄHTEET

Flinck, Aune 2013. Rakennamme Sovintoa, Opas rikosten ja riitojen sovitteluun, Tampere, Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy. Luettavissa: [THL_OPA2013_023_verkko.pdf \(julkari.fi\)](#) Luettu 30.7.2022.

Fredman, Markku, Janne Kanerva, Matti Tolvanen, Marko Viitanen 2020: Esitutkinta ja pakkokeinot, Luettavissa: [Esitutkinta ja pakkokeinot \(oclc.org\)](#) Luettu 26.7.2022.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008: Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Luettavissa: [Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö | Ellibs Library](#) Luettu 4.8.2022.

Huuhko, Henri & Viljakainen, Antti 2019: Ohjeet anastusilmoituksen täyttämiseen. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: [MergedFile \(theseus.fi\)](#) Luettu 29.5.2022.

Jokela, Antti 2018. Rikosprosessioikeus. 5. painos. Luettavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalentfi.polamk.idm.oclc.org/teos/IAFBDXDTEB#piste:b11279> Luettu 8.8.2022.

Linna, Tuula 2019. Prosessioikeuden oppikirja. [Prosessioikeuden oppikirja \(oclc.org\)](#) Luettu 5.8.2022.

Poliisihallitus 2019. Sakkokäsikirja, yleinen osa [Yleinen osa - Käsikirja rangaistusten määräämiseksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa sakkomenettelyssä \(polamk.fi\)](#) Luettu 11.9.2022

Rantaeskola, Satu & Halme, Kimmo & Kortessalmi, Leo & Lönnroth, Kaarle & Parviainen, Johanna & Saukonniemi, Teemu & Springare, Sanna 2014. Esitutkintalaki - Kommentaari: [Oppikirjoja 21 esitutkintalaki WEB.pdf \(theseus.fi\)](#) Luettu 8.8.2022.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) (2005): Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Luettavissa: [Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus | Ellibs Library](#) Luettu 4.8.2022.

Saario, Markus 2018. Myymälävarkauksien yhtenäistetty ilmoitusmalli. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: [ON_Saario.pdf \(theseus.fi\)](#) Luettu 29.5.2022.

Salonen, Kari 2013: Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Luettavissa: [isbn9789522163738.pdf \(turkuamk.fi\)](#) Luettu 6.10.2022

Ståhlberg, Pauli & Karhu, Juha 2020: Suomen vahingonkorvausoikeus. Luettavissa: [Suomen vahingonkorvausoikeus \(oclc.org\)](#) Luettu 7.10.2022

Suokas, Julia 2019. Yksityisoikeudelliset vaatimukset rikosasiassa. Turun Yliopisto. Luettavissa: [Suokas Julia opinnayte.pdf \(utupub.fi\)](#) Luettu 3.8.2022.

Tilastokeskus [Rikokset ja niiden selvittäminen muuttujina Poliisilaitos, Rikos, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#) Luettu 29.5.2022.

Ukko.fi [Sekoitatko ennakonpidätyksen ja alvin? Katso kumpi pitää maksaa! \(ukko.fi\)](#) Luettu 9.10.2022

Valtionkonttori.fi [Rikosvahinkokorvaukset - Valtiokonttori](#) Luettu 9.10.2022

Viertola, Iitu 2013. Kirjallinen menettely rikosasioissa. [Viertola.litu.pdf \(ulapland.fi\)](#) Luettu 4.8.2022.

Vuorenpää, Mikko 2014: Asianomistajan oikeudet rikosprosessissa. 2. Uudistettu painos. Luettavissa: [Asianomistajan oikeudet rikosprosessissa \(oclc.org\)](#) Luettu 4.10.2022

LIITE 1 ANASTUSILMOITUSPOHJA

Vartiointiliikkeen nimi LISÄÄ LOGO
TÄHÄN

Tapahtumapaikka ja -aika:					toimitus sähköinen: tutkinta.kainuu@poliisi.fi
Oikeushenkilön nimi:				Y-tunnus:	
Toimipisteen nimi ja osoite:					
Osoite:					
Oikeushenkilön edustaja:				Yhteystiedot:	
Rikoksesta epäillyn nimi ja henkilötunnus:				Epäillyn yhteystiedot:	
Tiedot tarkastettu:	Ajokortti	Passi	Henkilökortti	muu:	
Epäillyn tuntomerkit:					
Tapahtuneesta saatavilla videomateriaalia:					
Voimakeinoja käytetty:					
Kiinniottajan nimi ja yhteystiedot:					
Luovutettu poliisille:	Kyllä	Ei	Vapautettu poliisin luvalla:		

Selostus:

Vartiointiliikkeen nimi

LISÄÄ LOGO
TÄHÄN

Anastettu omaisuus:						
Tuotteen nimi	Tuote saatiin myyntikuntoisena takaisin	Kpl hinta, verollinen	Kpl hinta, veroton	Anastettua tuotetta yhteensä	Tuotteiden yhteissumma, verollinen	Tuotteiden yhteissumma, veroton

Yleinen arvonlisävero, palvelut, tavarat, alkoholi ja tupakka: **24%** / Alennettu, elintarvikkeet: 14% / ALV-laskuri: ALV-laskuri.fi **Arvonlisävero lasketaan aina verottomasta hinnasta!**

Asianomistajan vaatimukset:		
	Kyllä	Ei
Vaadin asiassa rangaistusta		
Sakkomenettelyyn		
Suostun sovitteluun asiassa		
Suostun kirjalliseen menettelyyn		
Vaadin asiassa korvausta		
Pyydän syyttäjää ajamaan korvausvaatimustani asiassa		
Korvausvaatimus eriteltyinä:		

Rangaistusvaatimus: Näpistysrikokset ovat asianomistajarikoksia. Asianomistajan tulee vaatia näissä tapauksissa rangaistusta rikoksesta, että syyttäjä voi nostaa asiasta syytteen ja asiasta suoritetaan esitutkinta

Sakkomenettely: Molempien osapuolten suostuessa sakkomenettelyyn, epäilylle annetaan tapahtuneesta sakko ja asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa. Asianomistajan tulee vaatia rangaistusta.

Kirjallinen menettely: Kirjallisessa menettelyssä yksinkertaiset ja selvät rikostapaukset voidaan käsitellä kirjallisesti käräjäoikeudessa ilman suullista oikeudenkäyntikäsittelyä.

Sovittelu: Sovittelussa osapuolet sopivat asian ulkopuolisen sovittelutoimiston välityksellä. Sovitteluun suostuminen ei poista rangaistuksen mahdollisuutta asiassa

Korvausvaatimus: Asianomistaja voi vaatia rikoksesta aiheutuneista vahingoista korvausta. Jos vaaditaan korvattavaksi menetettyjä tai turmeltuneita tuotteita, tulee näistä vaatia arvonlisäverotonta hintaa.

Syyttäjän ajama korvausvaatimus: Syyttäjä voi ajaa asianomistajan puolesta tämän esittämää korvausvaatimusta asian käsittelyn yhteydessä. Asianomistaja voi tehdä tämän myös halutessaan itse.

LIITE 2 OHJEELLINEN ANASTUSILMOITUS

LISÄÄ LOGO
TÄHÄN

Vartiointiliikkeen nimi

Tapahtumapaikka ja -aika:	<i>tapahtumahetken aika ja paikkakunta</i>		toimitus sähköinen: tutkinta.kainuu@poliisi.fi	
Oikeushenkilön nimi:	<i>Kohteen virallinen nimi</i>		Y-tunnus:	<i>Kohteen yritystunnus</i>
Toimipisteen nimi ja osoite:	<i>Kohteen nimi, osoite, postinumero ja kaupunki</i>			
Oikeushenkilön edustaja:	<i>Yrityksen nimetyn vastuuhenkilön nimi</i>		Yhteystiedot:	<i>Edustajan puhelinnumero ja sähköposti</i>
Rikoksesta epäillyn nimi ja henkilötunnus:	<i>Epäillyn koko nimi, jos tiedossa + henkilötunnus/synt.aika</i>		Epäillyn yhteystiedot:	<i>Epäillyn puhelinnumero, osoite ja s-posti, jos saatavilla</i>
Tiedot tarkastettu:	Ajokortti	☐	Passi	☐
		☐	Henkilökortti	☐
				muu: esim. tunnettu
Epäillyn tuntomerkit:	<i>Kirjaa tähän epäillyn päällä havaittu vaatetus ja mukana olleet kantamukset tarkasti. Kirjaa myös henkilötuntomerkit, kuten tatuoinneista, arvio iästä ja pituudesta.</i>			
Tapahtuneesta saatavilla videomateriaalia:	<i>Ei tai Kyllä ja selitys mistä materiaali on saatavilla, esim. tikku tai POUTA-linkki.</i>			
Voimakeinoja käytetty:	<i>Kyllä/ei ja mitä esim. sumutin, fyysinen vk. Kirjaa myös selostukseen + tapahtumailmoitus (LYTP 2:8)</i>			
Kiinniottajan nimi ja yhteystiedot:	<i>Kiinniottajan koko nimi ja nimike, esim. Vartija Veeti Vahti</i>		<i>Vartiointikohteen tai yrityksen yleinen puhelinnumero, josta kiinniottajan tavoittaa</i>	
Luovutettu poliisille	Kyllä	☐	Ei	☐
			Vapautettu poliisin luvalla:	☐
				<i>Poliisin virkanimike ja nimi</i>

Selustus:

*Kerro tähän omin sanoin, mitä tapahtui. Kerro tarkasti omista havainnoistasi ja aloita kertominen mahdollisimman varhaisesta vaiheesta. Tämä on rikosilmoituksen merkittävin osa todistelun kannalta. **KUKA MITÄ MISSÄ MILLOIN?** Tilaa saat lisää kirjoittamalla kääntöpuolelle paperilla tai välilyönneillä tietokoneella. **Erityisesti epäselvissä/jälkikäteen selvitettyissä panosta selostukseen!***

Anastettu omaisuus:						
Tuotteen nimi	Tuote saatiin myyntikuntoisena takaisin	Kpl hinta, verollinen	Kpl hinta, veroton	Anastettua tuotetta yhteensä	Tuotteiden yhteissumma, verollinen	Tuotteiden yhteissumma, veroton
Rainbow lager vaalea olut <u>4,5%</u>	Kyllä	3,95 e	3,19 e (24%)	2 kpl	7,90 e	6,38 e (3,19x2=6,38)
Pirkka olut <u>4,5%</u>	Ei	3,95	3,19 e	1 kpl	3,95 e	3,19e

Yleinen arvonlisävero, palvelut, tavarat, alkoholi ja tupakka: 24% / Alennettu, elintarvikkeet: 14% 10% / ALV-laskuri: ALV-laskuri.fi Arvonlisävero lasketaan aina verottomasta hinnasta = esim. 3,19 x 1,24 = 3,95

Asianomistajan vaatimukset:		
	Kyllä	Ei
Vaadin asiassa rangaistusta	X	
Sakkomenettelyyn		X
Suostun sovitteluun asiassa	X	
Suostun kirjalliseen menettelyyn	X	
Vaadin asiassa korvausta	X	
Pyydän syyttäjää ajamaan korvausvaatimustani asiassa	X	
Korvausvaatimus eriteltyinä:	1 kpl rikkoutunut Rainbow lager vaalea olut <u>3,19 euroa</u> + käsittelykuluja 50e. Yhteensä 53,19e. / Ei korvausvaatimuksia.	

Rangaistusvaatimus: Näpistysrikokset ovat asianomistajarikoksia. Asianomistajan tulee vaatia näissä tapauksissa rangaistusta rikoksesta, että syyttäjä voi nostaa asiasta syytteen ja asiasta suoritetaan esitutkinta

Sakkomenettely: Molempien osapuolten suostuessa sakkomenettelyyn, epäilylle annetaan tapahtuneesta sakko ja asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa. Asianomistajan tulee vaatia rangaistusta.

Kirjallinen menettely: Kirjallisessa menettelyssä yksinkertaiset ja selvät rikostapaukset voidaan käsitellä kirjallisesti käräjäoikeudessa ilman suullista oikeudenkäyntikäsittelyä.

Sovittelu: Sovittelussa osapuolet sopivat asian ulkopuolisen sovittelutoimiston välityksellä. Sovitteluun suostuminen ei poista rangaistuksen mahdollisuutta asiassa

Korvausvaatimus: Asianomistaja voi vaatia rikoksesta aiheutuneista vahingoista korvausta. Jos vaaditaan korvattavaksi menetettyjä tai turmeltuneita tuotteita, tulee näistä vaatia arvonlisäverotonta hintaa.

Syyttäjän ajama korvausvaatimus: Syyttäjä voi ajaa asianomistajan puolesta tämän esittämää korvausvaatimusta asian käsittelyn yhteydessä. Asianomistaja voi tehdä tämän myös halutessaan itse.

LIITE 3 ESIMERKKI ANASTUSILMOITUS

LISÄÄ LOGO
TÄHÄN

Vartiointiliikkeen nimi

Tapahtumapaikka ja -aika:	5.8.2022 KAJAANI		toimitus sähköinen: tutkinta.kainuu@poliisi.fi	
Oikeushenkilön nimi:	Osuuskauppa Maakunta	Y-tunnus:	0185505-1	
Toimipisteen nimi ja osoite:	Prisma Kajaani			
Osoite:	Veturitie 1 87100 Kajaani			
Oikeushenkilön edustaja:	Paula Pesonen	Yhteystiedot:	0102345678 paula.pesonen@prisma.fi	
Rikoksesta epäillyn nimi ja henkilötunnus:	Kimmo Kehveli 110599-1234	Epäillyn yhteystiedot:	0441133589 kimmokehveli@gmail.com Kehvelinkuja 1 87100 Kajaani	
Tiedot tarkastettu:	Ajokortti	☒	Passi	☐
	Henkilökortti	☐	muu:	☐
Epäillyn tuntomerkit:	Mies, noin 20-30v, vihreä takki, maastokuvioiset housut, mustat varsikengät, kalju, vaalea iho, normaali vartalo			
Tapahtuneesta saatavilla videomateriaalia:	Kyllä, saatavilla Poutalinkillä.			
Voimakeinoja käytetty:	Ei			
Kiinnottajan nimi ja yhteystiedot:	Vartija Veeti Vahti	0204949100 – Avarn Prisma		
Luovutettu poliisille:	Kyllä	☒	Ei	☐
	Vapautettu poliisin luvalla:	☐		

Selostus:

Prisma Kajaani: Vartija Vahti näki Prisman valvontakameroista, kun vihreään takkiin ja maastohousuihin pukeutunut mieshenkilö otti oluthyllystä kaksi keltaista tölkkiä ja yhden pitkän vihreän tölkin ja laitto ne takkinsa taskuihin.

Vahti seurasi kameroista, kun mieshenkilö käveli kohti kassoja. Matkalla henkilö otti makeishyllystä karkkipussin ja siirtyi kassoille. Kassalla henkilö maksoi vain karkkipussin ja jätti taskuissaan edelleen olleet tölkit maksamatta. Vartija Vahti seurasi kameroista koko matkan oluthyllyltä kassoille, eikä mahdollisuutta tölkkien poisjättämiseen jäänyt. Tallenteet saatavilla.

Vartija Vahti tavoitti henkilön kassalinjojen jälkeen ja pyysi tätä näyttämään taskunsa näpistysepäilyn vuoksi. Henkilö näytti taskuissaan olleet juomat, mutta sanoi ostaneensa ne toisesta kaupasta. Henkilö kiinniotettiin epäiltynä näpistyksestä ja paikalle soitettu poliisi. Henkilön henkilöllisyydeksi selvisi Kimmo Kehveli. Luovutettu Kehveli poliisille.

Anastettu omaisuus:

Tuotteen nimi	Tuote saatiin myyntikuntoisena takaisin	Kpl hinta, verollinen	Kpl hinta, veroton	Anastettua tuotetta yhteensä	Tuotteiden yhteissumma, verollinen	Tuotteiden yhteissumma, veroton

Yleinen arvonlisävero, palvelut, tavarat, alkoholi ja tupakka: 24% / Alennettu, elintarvikkeet: 14% 10% / ALV-laskuri: ALV-laskuri.fi **Arvonlisävero lasketaan aina verottomasta hinnasta!**

Asianomistajan vaatimukset:

	Kyllä	Ei
Vaadin asiassa rangaistusta	X	
Sakkomenettelyyn		X
Suostun sovitteluun asiassa	X	
Suostun kirjalliseen menettelyyn	X	
Vaadin asiassa korvausta	X	
Pyydän syyttäjää ajamaan korvausvaatimustani asiassa	X	
Korvausvaatimus eriteltyinä:		

Rangaistusvaatimus: Näpistysrikokset ovat asianomistajarikoksia. Asianomistajan tulee vaatia näissä tapauksissa rangaistusta rikoksesta, että syyttäjä voi nostaa asiasta syytteen ja asiasta suoritetaan esitutkinta

Sakkomenettely: Molempien osapuolten suostuessa sakkomenettelyyn, epäilylle annetaan tapahtuneesta sakko ja asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa. Asianomistajan tulee vaatia rangaistusta.

Kirjallinen menettely: Kirjallisessa menettelyssä yksinkertaiset ja selvät rikostapaukset voidaan käsitellä kirjallisesti käräjäoikeudessa ilman suullista oikeudenkäyntikäsittelyä.

Sovittelu: Sovittelussa osapuolet sopivat asian ulkopuolisen sovittelutoimiston välityksellä. Sovitteluun suostuminen ei poista rangaistuksen mahdollisuutta asiassa

Korvausvaatimus: Asianomistaja voi vaatia rikoksesta aiheutuneista vahingoista korvausta. Jos vaaditaan korvattavaksi menetettyjä tai turmeltuneita tuotteita, tulee näistä vaatia arvonlisäverotonta hintaa.

Syyttäjän ajama korvausvaatimus: Syyttäjä voi ajaa asianomistajan puolesta tämän esittämää korvausvaatimusta asian käsittelyn yhteydessä. Asianomistaja voi tehdä tämän myös halutessaan itse.

POLIISIN TÄYTTÄMÄ ILMOITUS NÄILLÄ TIEDOILLA:

KAJAANI: Kimmo Kehvelin ja tuntemattoman miehen epäillään anastaneen yhteensä **kuusi Hartwall long drink -pakkausta** S-Market Purolasta 1.10.2022 piilottamalla tuotteet reppuihinsa. Anastetun omaisuuden arvo yhteensä 93,96 euroa.

SELOSTUS:

Osuuskauppa Maakunnalta oli toimitettu Kajaanin poliisille anastusilmoitus, jossa ilmoitettiin S-Market Purolassa Lamminkatu 1:ssä 01.10.2022 klo 15.00 tapahtuneesta anastuksesta. Anastusilmoituksen yhteydessä toimitettiin valvontakameratallenteita.

Anastusilmoitukseen on tekijöiksi ulkonäön, vaatetuksen ym. perusteella merkitty "Kimmo Kehveli?" ja "Mikko Murto?"

Anastusilmoituksessa kuvataan tapahtumia seuraavasti:

"Ottaa juomat hyllystä ja laittavat reppuun. Poistuvat maksamatta."

Anastettu omaisuus:

6 x Hartwall long drink (monipakkaus) á 15,66e, yht 93,96 e.

Anastetun omaisuuden osalta ei ole eritelty, paljonko kumpainenkin tekijä on em. kuudesta pakkauksesta vienyt.

MERKITÄÄN: Poliisille toimitettuun anastusilmoitukseen oli anastettujen tuotteiden **veroton hinta laskettu väärin**. Nk Uurtomies laski alv-laskurilla anastettujen tuotteiden verottoman arvon uudestaan ilmoitetusta verollisesta 15,66e kappalehinnasta (12,63 euroa). Anastetun omaisuuden arvonlisäverollinen (24%) arvo yht 93,96 euroa, veroton arvo yhteensä $12,63 \times 6 = 75,78$ euroa. Veron osuus 18,18 euroa.

Nk Uurtomies katsoi ilmoituksen yhteydessä toimitetut **valvontakameratallenteet**.

Tallenteilla näkyy, kuinka ensin myymälään tulee mustiin vaatteisiin ja lippalakkiin pukeutunut mies reppu selässä. Hänen jälkeensä myymälään tulee maastohousuinen, parrakas ja kalju mies punainen reppu selässä ja ottaa itselleen ostoskorin.

Parrakas mies menee juomaosastolle, jossa ottaa koriinsa useita sinisiä monipakkauksia jotain juotavaa. Mies kulkee korin kanssa hyllyväleissä. Viimeisessä videossa mustiin pukeutunut lippispäinen mies ja parrakas reppua kantava mies poistuvat myymälästä peräkkäin ostamatta mitään.

Molempien repuissa näyttäisi olevan sisällä jotain, parrakkaan miehen reppu näyttäisi olevan hieman pulleampi poistuessaan kuin myymälään tullessa. Mustiin pukeutuneen repun tilaa ei näe miehen tullessa myymälään.

Tallenteilla EI näy tuotteiden pakkaamista reppuun.

MERKITÄÄN: Nk Uurtomies tunnisti tallenteilla näkyvän mustiin pukeutuneen lippispäisen miehen Kimmo Kehveliksi.

MERKITÄÄN: Toinen tekijä on tuntematon. Anastusilmoituksessa ilmoitetulla "Mikko Murto"-nimellä ei löydy henkilöä, joka sopisi tallenteilla näkyvään henkilöön.

ESITUTKINNASTA JA SEN TULOKSISTA

Asianomistaja Osuuskauppa Maakunta vaatii asiassa rangaistusta ja korvausta anastettujen tuotteiden arvonlisäverottoman hinnan 75,78 euroa, sekä käsittelykuluja 100 euroa, yhteensä 175,78 euroa. Asianomistaja pyytää, että syyttäjät ajaa korvausvaadetta oikeudessa. Asianomistaja suostuu kirjalliseen menettelyyn, ei suostu sovitteluun tai sakkomenettelyyn. Nk Uurtomies kuulusteli Kimmo Kehvelin rikoksesta epäiltynä Kajaanin poliisiasemalla 12.11.2022. Kehveli kertoi ottaneensa tuotteet käteensä, mutta huomanneensa ettei hänellä ole tarpeeksi rahaa ja oli jättänyt tuotteet toiseen hyllyväliin Kehveli ei kertomansa mukaan muista mukanaan olleen toisen henkilön nimeä. Kehveli kiistää teon, ei suostu kirjalliseen menettelyyn, sovitteluun tai sakkomenettelyyn.

LIITE 5 HAASTATTELUPOHJA

1. Onko anastusilmoituksen täytössä ongelmakohtia, johon kaipaisitte selvennystä opiskelijoille?
Esimerkiksi tunnusmerkistöt, kvalifiointiperusteet, arvonlisäveron laskeminen ja vaatimukset.
2. Koetteko tarpeelliseksi tietää jotain lisää esitutkintaprosessista poliisin osalta anastusilmoituksen pohjalta?
3. Miten opetatte tällä hetkellä anastusilmoituksen täyttöö?
4. Teettekö yhteistyötä ja miten Kajaanin yksityisen turvallisuusalan kanssa?
5. Miten toimiviksi koette kauppojen pysyväisvaatimuslomakkeet?
6. Kaipaisitteko itse anastusilmoitukseen jotain lisää, mitä ei nykyistä anastusilmoituspohjista yleensä löydy?
7. Koetteko työn alla olevan anastusilmoitusohjeen hyödylliseksi lisäksi opetusmateriaalianne ja mitä toiveita teillä olisi ohjetta ajatellen?

LIITE 6 ALKUKYSELY VARTIOINTILIIKKEILLE

9.10.2022 17.28

Kysely anastusilmoitusten kehittämistä varten

Kysely anastusilmoitusten kehittämistä varten

Kyselyn tavoitteena on kerätä tietoa yleisimmistä ongelmista, joita anastusilmoituksen täytössä on ja kehittää kyselyn perusteella ohje ja anastusilmoituspohja, jossa ongelmat on huomioitu. Kysely on osa opinnäytetyötä, jonka tavoitteena on kehittää anastusilmoitusten pohjalta tehtyjen rikosilmoitusten tutkintaa ja parantaa yksityisen turvallisuusalan ja poliisin välistä yhteistyötä Kajaanin alueella, sekä parantaa asianosaisten oikeusturvaa. Kysely on täysin anonyymi ja kyselyjen tuloksia käytetään ainoastaan opinnäytetyöhön ja sen pohjalta tehtävään anastusilmoitusohjeeseen. Kysymyksiä ei ole paljon, mutta erityisesti kirjalliset kommentit auttavat kehittämään ohjetta teidän kokemusten avulla. Kiitos jo etukäteen ajastasi ja avustasi!

* Pakollinen

1. Kuinka kauan olet työskennellyt yksityisellä turvallisuusalalla? *

- 0-1 vuotta
- 2-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 10+ vuotta

2. Montako anastusilmoitusta täytät keskiarvolta viikossa? *

- 0-2
- 2-4
- 4-6
- 6 tai enemmän

3. Kuinka selkeäksi koet anastusilmoituksen täytön *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Todella epäselkeää

Täysin selkeää

4. Täytätkö anastusilmoituksia

- Sähköisesti
- Käsien
- Sekä että

5. Oletko saanut perehdytyksen anastusilmoituksen täyttämiseen työnantajaltasi? *

- Kyllä
- En

6. Millaiseksi koit saamasi perehdytyksen ilmoituksen täyttämistä varten? *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Todella huonoksi

Erittäin hyväksi

7. Miten selkeät vartiointikohteesi pysyväissuostumukset ovat sinulle? *

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Todella epäselvät

Täysin selvät

8. Oletko törmännyt ongelmiin ja millaisiin vartiointikohteen pysyväissuostumuksissa? *

9. Arvioi, kuinka selkeäksi koet anastusilmoituksen seuraavat kohdat *

	Täysin selvää	Melko selvää	En osaa sanoa	Melko epäselvää	Todella epäselvää
Asiakkaan suostumukset rikoskäsitteilyn	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteiden kirjaaminen ja arvonlisäveron laskeminen	☐	☐	☐	☐	☐
Selostusosan täyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinniotetun yhteystietojen täyttö	☐	☐	☐	☐	☐
Muiden yhteystietojen täyttäminen	☐	☐	☐	☐	☐

10. Millaisia parannuksia kaipaisit anastusilmoituslomakkeeseen? *

11. Vapaa sana, voit kysyä mitä vain anastusilmoituksiin tai anastusrikoksien rikosprosessiin liittyen, jonka koet tarpeelliseksi saada selitettyä!

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

Microsoft Forms

Anastusilmoituksen täyttöohje

JENNA-MARI UURTOMIES

9/2022

Anastusilmoituksen sisältö

Yrityksen tiedot = Asianomistajan tiedot

Asianomistajan vaatimukset

Rikos - Mitä on tapahtunut, rikoksen tunnusmerkistöt

Rikoksesta epäillyn tiedot

Asianomistaja

- Kun rikoksen kohteena on yritys, on asianomistajana silloin ko. yritys.
 - Asianomistajaa edustaa yrityksen edustaja, jolla on ns. nimenkirjoitusoikeus, esim. Toimitusjohtaja tai joku, jolla on oikeus päättää yrityksen asioista.
 - Asianomistaja voi vaatia korvauksia rikoksesta aiheutuneista kustannuksista ja menetyksistä.
 - Asianomistajalta kysytään vaatimuksia esitutkintaa varten. Vaatimukset on aina selvitettävä ja ne määrittelevät, miten asiaa käsitellään (ETL 1:2)
-
-

Rikoksesta epäilty

- Rikoksesta epäillään henkilöä, kun syytä epäillä kynnys ylittyy – on siis jonkinlaista näyttöä, että on tapahtunut rikos ja ko. Henkilön voidaan epäillä johonkin näyttöön nojaten liittyvän siihen.
 - Ylläoleva on myös peruste kiinniottamiselle (LYTP 2:16).
 - Poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty (ETL 3:3).
-

Varkausrikoksen tunnusmerkistö

Rikoksen tulee täyttää rikoslaisissa määritellyt rikoksen tunnusmerkistökäsitteet.

RL 28:1 "Joka **anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta**, on tuomittava varkaudesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi. Yritys on rangaistava".

Anastaminen

- ▶ toisen omaisuuden oikeudetonta ottamista, pitämistä, luovuttamista tai muunlaista hyväksikäyttöä – tarkoituksena saada omaisuus itselle tai toiselle pysyvästi omistukseen, joka vastaa ulkoiselta olemukseltaan omistusoikeutta

Irtain omaisuus

- ▶ kohteella ei tarvitse olla taloudellista arvoa – omaisuuden on kuitenkin kuuluttava toiselle joko kokonaan tai osaksi

Toisen hallusta

- ▶ Omaisuuden tulee olla toisen hallussa eli toisella tulee olla tosiasiallinen valtasuhde ja määräämisvalta esineeseen

Tahallisuus – anastustarkoitus ja tietoisuus siitä, että omaisuus kuuluu toiselle

Yrityksen rangaistavuus – tunnusmerkistön täytyminen – yrityskynnyksen ylittyminen

Anastusrikos – summien suuntaviivoja

- **Näpistys:** max n. 600 euroa ja teko on kokonaisuutena arvioiden vähäinen (RL 28:3)
- **Varkaus:** Vaikka arvo olisi vähäinen, ei kokonaisuutena arvostellen vähäinen, jos
 - Tehty murtautuen
 - Useita tekoja, jotka sisältyvät etukäteen tehtyyn suunnitelmaan
 - Tekijä varustautunut esim. alumiinikassilla tai sivuleikkureilla
 - Kohteella omistajalleen erityistä merkitystä tai arvoa (esim. työvälineet, avaimet tai henkilö-, pankki- ja luottokortit) - ei yksistään, aiheutuu muuta vahinkoa kuin esim. uusimisesta aiheutuvat kustannukset
- **Törkeä varkaus:** n. 10 000 euroa tai yli ja teko on kokonaisuutena arvostellen törkeä (RL 28:2)

Anastusilmoituksen selostusosa

- Selostusosaan tulee pyrkiä sisällyttämään rikoksen tunnusmerkistötekijät.
- Selostuksesta tulee käydä ilmi kuka teki, mitä teki, milloin teki ja kuka sen näki.
- Varsinkin epäselvissä tilanteissa on hyvä kirjata tekijästä tuntomerkit, vaikka tekijä olisi tunnistettu ja saatavilla olisi videomateriaalia – se luo pohjaa todistelulle, kun kerrotaan myös, mitä on omin silmin nähty.
- Pyri kirjoittamaan selostus aukottomasti ja loogisesti. Selostus on ainoa asia, josta selviää tapahtumien kulku. Selitä niin hyvin, että täysin ulkopuolinen voisi kävellä tilanteen läpi tekstin pohjalta.
- Selostusosan tärkeys korostuu epäselvissä ja kiistanalaisissa tapauksissa!

Asianomistajan vaatimukset

- Poliisi tarvitsee kaikki vaatimukset asianomistajalta (ETL 1:2)
- Vaatimusten perusteella määritellään rikosasian käsittelyä - seuraako asiasta suullinen pääkäsittely, kirjallinen käsittely, sovittelu vai sakko.
- Vaatimukset voivat olla yrityksen niin kutsutuissa pysyväissuostumuksissa
- Epäselvissä tilanteissa on kuitenkin hyvä varmistaa vaatimukset asianomistajan edustajalta, jotta oikeusturva säilyy

Kirjallinen käsittely

- Kirjallisessa käsittelyssä poliisi suorittaa anastusilmoituksen pohjalta esitutinnan ja lähettää kootun esitutkintapöytäkirjan syyttäjälle, joka ratkaisee voidaanko asia ratkaista kirjallisessa menettelyssä.
- Jos molemmat osapuolet, asianomistaja ja rikoksesta epäilty suostuvat molemmat kirjalliseen menettelyyn, voidaan päätös tehdä ilman suullista pääkäsittelyä kirjallisesti
- Osapuolia ei kuulla pääkäsittelyssä enää uudestaan, vaan ratkaisu tehdään esitutkintamateriaalin perusteella.
- Kirjallinen menettely edellyttää, että tapaus on selkeä, eikä siinä ole kiistanalaisia seikkoja.

Sakkomenettely

- Sakkomenettely edellyttää molempien osapuolten suostumusta.
- Sakkomenettelyssä rikoksesta epäilylle annetaan teosta sakko.
- Suostuessaan sakkomenettelyyn asianomistaja luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn, eikä korvausvaatimuksia käsitellä enää syyteasian yhteydessä
- Sakkomenettely edellyttää, että asia on selkeä, eikä asiassa ole kiistanalaisia seikkoja.
- HUOM! Vanhoissa lomakkeissa sakkomenettely voi kulkea nimellä RV-menettely. RV-menettely on nykyään kuitenkin virheellisesti ilmaisu, eikä sen merkitys ole nykylainsäädännön mukaan enää sama.

(Laki sakon ja rikesakon määräämisestä)

Rangaistusvaatimus

- Näpistysrikos on perusmuotoisena asianomistajarikos. Tämä tarkoittaa sitä, että asianomistajan tulee vaatia rangaistusta asiasta, jotta asiaa aletaan tutkia rikoksena (syyttämispyyntö) ja syyttäjä voi syyttää asiassa.
- Asianomistaja voi vaatia korvausta rikosasian käsittelyn yhteydessä vaatiessaan asiassa rangaistusta.
- Jos asianomistaja ei vaadi asiassa rangaistusta tai peruu rangaistusvaatimuksensa, esitutkintaa ei lähtökohtaisesti suoriteta.
- Varkaus on yleisen syytteen alainen rikos

Korvausvaatimus

- Asianomistaja voi vaatia korvausta rikoksella menetetyistä omaisuudesta – usein kyseessä on siis yrityksen myymiä tuotteita.
- Tuotteen hinta on menetetyn omaisuuden arvo, mutta tästä tulee vähentää **arvonlisävero**
- **Arvonlisävero vähennetään tuotteen verottomasta hinnasta.**
- Jos anastettuja tuotteita on usea samaa, lasketaan **arvonlisäveroton kappalehintaa** ja sitten yhteissumma siitä, älä vähennä alv:a verollisesta yhteissummasta!
- Apuna voi käyttää netistä löytyvää ALV-laskuria www.alv-laskuri.fi

Syyttäjän ajama korvausvaatimus

- Asianomistaja voi pyytää syyttäjää ajamaan korvausvaatimustaan asiassa asian muun käsittelyn yhteydessä. Toinen vaihtoehto on ajaa vaatimustaan itse.

Sovittelu

- Jos molemmat osapuolet suostuvat sovitteluun, voidaan asia pyrkiä selvittämään sovittelun kautta.
- Sovittelussa asianomistajan ja rikoksesta epäillyn täytyy molempien suostua asiassa sovitteluun.
- Sovittelun tavoitteena on pyrkiä mahdollistamaan osapuolten välinen keskustelu käsiteltävästä asiasta, asian taustoista ja seurauksista ja siitä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta.
- Sovittelu tapahtuu sovittelutoimiston välityksellä.
- Sovittelu ei poista rikosoikeudellista vastuuta – onnistunutta sovittelua voidaan katsoa lieventämisperusteena.

(Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta)

Asianomistajan vaatimukset

Kaikkiin vaatimuskohtiin tarvitaan vastaus asianomistajalta, jonka vuoksi ne täytyy olla selvillä, esim. pysyväissuostumuksissa.

Jos et tiedä johonkin vastausta, älä arvaa. **Oikeusturvakysymys.** Enemmän selvitä tai jätä täyttämättä.

Vaatimukset on avattu taulukon alapuolelle anastusilmoituksessa.

Korvausvaatimus kirjoitetaan loppuun, se voidaan kirjata myös selostusosaan.

Asianomistajan vaatimukset:	Kyllä	Ei
Vaadin asiassa rangaistusta	X	
Sakkomenettelyyn		X
Suostun sovitteluun asiassa	X	
Suostun kirjalliseen menettelyyn	X	
Vaadin asiassa korvausta	X	
Pyydän syyttäjää ajamaan korvausvaatimustani asiassa	X	
Korvausvaatimus eriteltyinä:	1 kpl rikkoutunut Rainbow Lager vaalea olut alkuun 3,19 euroa + käsittelykuluja 50e. Yhteensä 53,19e. / Ei korvausvaatimuksia.	

Yhteystietojen täyttö

Tämän kohdan voi esitäyttää lomakkeessa

Tapahtuma-aika kohtaan anastushetki, ei nykyinen!

Oikeushenkilön nimi, eli kaupparekisterin nimi esim. Osuskauppa Maakunta

Y-tunnus eli yritystunnus on yrityksen yksilöimiseen käytetty, viranomaisten myöntämä tunnus. Löytyy googlettamalla.

Toimipisteen nimi on myymälän nimi

Osoitteeksi tulee toimipisteen osoite

Oikeushenkilön edustajalla tulee olla ns. Nimenkirjoitusoikeus!

Yhteystietoihin em. yhteystiedot

Yrityksen logon ja nimen voi muokata ylätunnisteeseen

Vartiointiliikkeen nimi

Tapahtumapaikka ja -aika:	<i>tapahtumahetken aika</i>		
Oikeushenkilön nimi:	<i>Kohteen virallinen nimi</i>	Y-tunnus:	<i>Kohteen yritystunnus</i>
Toimipisteen nimi:	<i>Kohteen nimi</i>		
Osoite:	<i>Kohteen osoite, postinumero ja kaupunki</i>		
Oikeushenkilön edustaja:	<i>Yrityksen nimetyn vastuuhenkilön nimi</i>	Yhteystiedot:	<i>Edustajan puhelinnumero ja sähköposti</i>

Epäillyn tiedot

Epäillyn nimi ja henkilötunnus kohtaan täytetään tiedot, jos ne on tiedossa. Jos kyseessä on epäily, voi loppuun lisätä ?-merkin.

Mitä enemmän yhteystietoja epäillyltä saadaan, sitä helpommin tämän tavoittaa esim. Kuulusteluun myöhemmin.

Tietojen tarkistus kohta täytetään jos henkilö on saatu kiinni tai jos tämä on tunnettu, voi tämän kirjoittaa "muu" kohtaan.

Vartijalla oikeus pyytää tietoja, mutta ei vaatia. Jos epäilty ei suostu, poliisi hoitaa.

Tuntomerkit ovat tärkeä osa varsinkin silloin, jos tekijä ei ole tunnettu, tämä saatu kiinni, tavattu verekseltään tai jos tekijä kiistää teon!

Rikoksesta epäillyn nimi ja henkilötunnus:	<i>Epäillyn koko nimi, jos tiedossa + henkilötunnus/synt.aika</i>	Epäillyn yhteystiedot:	<i>Epäillyn puhelinnumero, osoite ja s-posti, jos saatavilla</i>
Tiedot tarkastettu:	Ajokortti x Passi	Henkilökortti	muu:
Epäillyn tuntomerkit:	<i>Kirjaa tähän epäillyn päällä havaittu vaatus ja mukana olleet kantamukset tarkasti. Kirjaa myös henkilötuntomerkit, kuten hiuksista, tatuoinneista, arvio iästä ja pituudesta.</i>		

Kiinniottotiedot

Videomateriaalissa tulee pyrkiä katkeamattomaan kulkuun. Jos tallenteita ei ole, se on hyvä kirjoittaa ko. kohtaan.

Jos kiinniotossa on käytetty voimakeinoja, kuten raudoitettu, kirjataan tieto tähän. Muista myös tapahtumailmoitus voimankäytöstä (LYTP 2:8)

Kiinniottajan yhteystiedot kohta on myöhempiä todisteluja varten tarpeellinen, puhelinnumeroksi ei laiteta omaa, vaan yrityksen numero.

Luovutettu poliisille kohta täytetään, kun on kiinniotettu. Jos poliisi antaa luvan vapauttaa ilman, että poliisi käy paikalla, täytetään tieto myös tähän.

Tapahtuneesta saatavilla videomateriaalia:	<i>Ei tai Kyllä ja selitys mistä materiaali on saatavilla, esim. tikku poliisilla tai noudettavissa/saatavilla POUTA-linkillä.</i>		
Voimakeinoja käytetty:	<i>Kyllä/ei, jos kyllä, mitä esim. <u>Tkp.</u>, sumutin, fyysinen vk. Kirjaa myös selostukseen!!</i>		
Kiinniottajan nimi ja yhteystiedot:	<i>Kiinniottajan koko nimi ja nimike, esim. Vartija Veeti Vahti</i>	<i>Vartiointikohteen tai yrityksen yleinen puhelinnumero, josta kiinniottajan tavoittaa</i>	
Luovutettu poliisille	Kyllä	Ei	Vapautettu poliisin luvalla: <i>Poliisin virkanimike ja nimi</i>

Anastettu omaisuus

Tuotteista lasketaan yksittäinen hinta, sekä yhteishinta jos samoja tuotteita on viety useampi.

Arvonlisävero lasketaan yhden tuotteen kappalehinnasta, ei vähennetä yhteissummasta!

Arvonlisävero lasketaan aina verottomasta hinnasta, ei tuotteen verollisesta.

ALV-laskuri laskee kappalehinnasta em. Tavalla, jolloin hinta on oikea.

Korvausvaatimuksissa käytetään arvonlisäverotonta hintaa

Veroton kappalehintaa lasketaan yhteen.

24%=Useimpien tavaroiden ja palveluiden verokanta, myös alkoholi ja tupakkatuotteet

14%=Elintarvikkeiden verokanta

Anastettu omaisuus:						
Tuotteen nimi	Tuote saatiin myyntikuntoisena takaisin	Kpl hinta, verollinen	Kpl hinta, veroton	Anastettua tuotetta yhteensä	Tuotteiden yhteissumma, verollinen	Tuotteiden yhteissumma, veroton
Rainbow lager vaalea olut 4,5%	Kyllä	3,95 e	3,19 e (24%)	2 kpl	7,90 e	6,38 e (3,19x2=6,38)
Pirkka olut 4,5%	Ei	3,95	3,19 e	1 kpl	3,95 e	3,19e

Yleinen arvonlisävero: 24% / Alennettu: 14% 10% / ALV-laskuri: [ALV-laskuri.fi](#) Arvonlisävero lasketaan aina verottomasta hinnasta!